

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Маріупольський державний університет
Освітня програма	194 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	101 Екологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Маріупольський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	194
Назва ОП	Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Шевчук Наталія Анатоліївна, Мандебура Анастасія Юріївна, Павличенко Артем Володимирович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	14.04.2021 р. – 16.04.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/samootsinka/bak/samoocinjuvannja_op_ekologija_2020-2021.pdf
Програма візиту експертної групи	http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/vizyty/bak/programa_vizitu_eg_ekologija_2020-2021.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП повністю відповідає чинним критеріям акредитації, а виявлені слабкі сторони не носять системного характеру. Експертна група дійшла висновку, що ОП загалом відповідає наступним критеріям: проектування та цілі ОП, структура і зміст освітньої програми, доступ до ОП та визнання результатів навчання, навчання і викладання за ОП, контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна мобільність, людські ресурси, освітнє середовище та матеріальні ресурси, внутрішнє забезпечення якості освітньої програми та прозорість і публічність. Означені складові освітнього процесу за ОП мають резерви для удосконалення. На нашу думку, Університет в цілому здатний забезпечити сталість у реалізації ОП.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ЗВО має гарні практики з широкого застосування антиплагіатної програми «Unicheck» для перевірки текстів наукових і кваліфікаційних робіт студентів, а також наукових публікацій та дисертацій НПП; популяризації та роз'яснення академічного письма та доброчесності; преміювання співробітників, які опублікували статті у наукових виданнях, що включені до наукометричних баз даних (Web of Science, Scopus) тощо. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти і дозволяє задовольнити їхні наукові потреби й інтереси.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Рекомендується: під час перегляду та оновлення ОП врахувати зміни, що відбулися під час затвердження Кабінетом Міністрів України 25 червня 2020 року нової редакції Національної рамки кваліфікацій стосовно відповідності бакалавра 6 рівню НРК; створити форми або опитувальні анкети за допомогою яких зацікавлені сторони можуть надавати свої рекомендації та зауваження на ОП; під час викладання дисциплін професійного спрямування звертати увагу на потребу більш широкого опрацювання тем, що стосуються інноваційних засобів та технологій охорони навколишнього середовища, раціонального використання природних ресурсів, а також відновлення порушених (забруднених) об'єктів навколишнього середовища; забезпечити оприлюднення на сайті випускової кафедри навчально-методичного забезпечення з організаційного та інформаційного супроводу процедури проходження практик; переглянути модель проходження практик з урахуванням потреби опанування студентами навичок польових екологічних досліджень, контролювання параметрів навколишнього середовища тощо; вчасно оновлювати освітні компоненти відповідно до змін екологічного законодавства та сучасних потреб природоохоронної галузі; сприяти залученню роботодавців, професіоналів-практиків, фахівців в галузі екології до проведення аудиторних занять за ОП; продовжити формування системи професійного розвитку викладачів через програми підвищення кваліфікації як у національних, так і у закордонних науково-дослідних установах, закладах вищої освіти, природоохоронних організаціях; розглянути можливість підвищення професійної кваліфікації викладачів, які не мають базової екологічної освіти шляхом їх навчання в магістратурі, аспірантурі або в результаті довготривалого стажування, у тому числі у закордонних установах; продовжити роботу з покращення матеріально-технічного забезпечення лабораторій випускової кафедри; продовжити роботи з розширення переліку комп'ютерних програм для подальшого застосування екологами в професійній діяльності; продовжити роботи зі створення технічних умов для реалізації прав на освіту особам з особливими освітніми потребами; приділяти увагу публічному розміщенню інформації щодо наданих пропозицій з удосконалення ОП від роботодавців та студентів, а також надання стейкхолдерам інформації про врахування в ОП наданих ними пропозицій та зауважень; продовжити інформування учасників освітнього процесу про особливості функціонування в Університеті системи управління якістю вищої освіти.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Метою освітньо-професійної програми «Екологія, охорона навколишнього середовища та раціональне природокористування» (далі ОП) є підготовка кваліфікованих і професійних фахівців природоохоронного профілю, які здатні вирішувати спеціалізовані комплексні екологічні проблеми промислового комплексу, а також забезпечувати ефективне використання та впровадження природоохоронних технологій, що сприятимуть зниженню негативного впливу підприємств на стан об'єктів довкілля та здоров'я населення. Цілями навчання за ОП є формування у студентів комплексу знань, умінь та навичок для застосування у професійній діяльності в сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування; самореалізація в професійній і громадській діяльності; саморозвиток і самовдосконалення на засадах інтеграції національних, європейських і світових цінностей, принципах сталого розвитку та забезпечення екологічної безпеки. Цілі ОП сформульовані чітко та повною мірою відповідають місії, стратегічним напрямам і головним задачам діяльності Маріупольського державного університету (далі МДУ), що визначені у Статуті МДУ (<http://surl.li/mpfs>) та Стратегічному плані розвитку МДУ на 2021-2025 рр. (<http://surl.li/rjya>). Враховуючи те, що МДУ розташовується в одному з найбільш забруднених міст України, однією з цілей діяльності університету є екологічна освіта. Місією МДУ є забезпечення якості та конкурентоспроможності вищої освіти та освітньої діяльності, що відповідають міжнародним стандартам. Стратегічні цілі розвитку ЗВО виходять з його місії і передбачають практичне втілення євроінтеграційних прагнень України через забезпечення зміцнення науково-освітнього й інноваційного потенціалу країни шляхом розвитку людського капіталу, продукування і поширення ідей та нових знань. ОП сприяє забезпеченню східного регіону України (зокрема таких важливих галузей, як металургійна промисловість, комунальний та рекреаційний сектори економіки) кваліфікованими фахівцями в сфері охорони довкілля, екобезпеки та збалансованого природокористування, а також забезпечення інтеграції молоді з тимчасово окупованих територій України. Фокусом освітньої програми є акцент на промисловий сектор, що дозволяє відрізнити її від інших аналогічних програм та сприяє реалізації закладом його унікальної місії та стратегії. Відповідність цілей ОП місії та стратегії МДУ, його стратегічним цілям підтверджено під час ознайомлення з наданими матеріалами, а також онлайн зустрічі з керівництвом Університету, відзначили важливість підготовки фахівців, які в подальшому будуть сприяти екологічному відновленню тимчасово окупованих територій України. Зважаючи на позицію Університету та враховуючи результати зустрічі з потенційними роботодавцями, експертною групою (ЕГ) підтверджено унікальність і затребуваність поданої на акредитацію ОП. Учасники освітнього процесу мають доступ до Статуту МДУ, Стратегічного плану розвитку МДУ на 2021-2025 рр. та ОП (<http://surl.li/rmhf>).

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Процеси залучення широкого кола стейкхолдерів (здобувачів освіти, роботодавців, представників академічної спільноти) до формулювання цілей і програмних результатів навчання (ПРН) за ОП достатньо повно відображено у відповідних договорах/угодах про співпрацю. Факти залучення стейкхолдерів підтверджено в процесі онлайн зустрічі з представниками роботодавців і здобувачів освіти, які навчаються на ОП. Виявлення потреб стейкхолдерів та внесення ними пропозицій відбувалося шляхом участі у засіданнях випускової кафедри, обговорення проблемних питань під час зборів робочих груп, на яких вони вносили конкретні пропозиції з обґрунтуванням напрямів покращення освітнього процесу. Прикладами залучення стейкхолдерів до формування/перегляду ОП є: 1. Пропозицію представників Департаменту освіти Маріупольської міської Ради стосовно потреби в спеціалізованій підготовці здобувачів в питаннях енергоменеджменту, рекреаційних ресурсів та природо-заповідної діяльності враховано в змісті навчальних дисциплін професійної підготовки. 2. Пропозиції випускників ОП стосовно врахування сучасних змін в природоохоронному законодавстві враховано шляхом розширення переліку вибіркових дисциплін: Альтернативна енергетика та енергозберігаючі технології, Оцінка впливу на довкілля та СЕО, Екологічна стратегія і політика підприємства, Основи формування екомережі, Екологія лісів та їх охорона, Міжнародне та національне екологічне законодавство. 3. Пропозиції представників академічної спільноти з університетів-партнерів враховано під час коригування змісту освітніх компонентів ОП, а також під час перегляду переліку вибіркових дисциплін. 4. Інтереси академічної спільноти також враховані шляхом впровадження інноваційних технологій та сучасних педагогічних форм і методів навчання, а також популяризації принципів академічної свободи та академічної доброчесності. Врахування внесених пропозицій підтверджено під час спілкування з усіма учасниками освітнього процесу та ознайомлення з протоколами відповідних засідань (надані ЗВО на запит). Інтереси роботодавців і здобувачів освіти враховані в орієнтації ОП на формування професійних компетентностей майбутніх фахівців у сфері екології та охорони довкілля. При цьому важливий акцент зроблено саме на доцільності реалізації ОП, з огляду на необхідність для Маріупольської агломерації підготовки фахівців, які здатні розв'язувати спеціалізовані задачі у сфері екології та охорони навколишнього середовища як окремих підприємств, так і їх сукупності. Для подальшого удосконалення ОП та врахування інтересів і пропозицій стейкхолдерів під час формулювання мети та програмних результатів ОП створено робочі групи, до складу яких увійшли науково-педагогічні працівники (НПП) університету, роботодавці, здобувачі вищої освіти. Для оперативного опрацювання та врахування відгуків стейкхолдерів рекомендується створити форми або опитувальні анкети, за допомогою яких вони можуть надавати свої рекомендації та зауваження на ОП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Аналіз звіту про самооцінювання (СО), контенту ОП, результатів опитування стейкхолдерів під час інтерв'ювання дозволив встановити, що основними об'єктами управління, за якими студенти набувають компетенції, є об'єкти

промислового комплексу, який потужно розвивається в Україні (та зокрема Донецькій області) і відповідно має низку проблем екологічного характеру. Тому підготовка фахівців за ОП має важливе значення для промислового комплексу регіону та країни в цілому. Цілі та програмні результати навчання (ПРН) ОП передбачають врахування сучасних питань зайнятості населення та характеристики потенціалу екологізації виробничих процесів під час формування нових робочих місць, що сьогодні є важливим для покращення стану навколишнього середовища в умовах постійно зростаючого рівня техногенного навантаження. Важливими характеристиками сучасних виробничих технологій є те, що вони повинні здійснюватись ресурсозберігаючим шляхом та бути екологічно безпечними. Університет взаємодіє з роботодавцями та проводить з ними консультації щодо змісту освіти (зміст освітніх компонентів, практичної складової, виробничих практик тощо). Галузевий контекст та особливості ринку праці враховано науково-практичними зв'язками науковців та представниками роботодавців різних природоохоронних установ, організацій та підприємств, а саме: ПАТ «МК «Азовсталь», ПАТ «МК ім. Ілліча», ММФ ДУ «Донецький обласний лабораторний центр МОЗ України», Управління з питань екології, енергоменеджменту та охорони праці, управління Державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Донецькій області, відділення УСПЗ НАН України «Кам'яні Могили», Національного природного парку «Меотиди», Маріупольської гідрометеорологічної обсерваторії та ін. Врахування досвіду аналогічних програм Харківського національного університету ім. Каразіна, Одеського державного екологічного університету, Донецького національного університету управління, Донецького національного університету імені Василя Стуса, Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, а також зарубіжної програми Польського Університету Екології та управління (<http://surl.li/gqzp>) дозволило сформувати збалансовану схему освітніх компонентів ОП, що враховує особливості загальної, професійної та практичної підготовки екологів. З метою корекції методів навчання та викладання проводяться анкетування студентів. В результаті опрацювання відомостей про самооцінювання, а також проведення онлайн зустрічей, було встановлено, що під час формулювання цілей та ПРН ОП було враховано тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, галузевий та регіональний контекст, а також досвід аналогічних українських та іноземних освітніх програм. З метою розширення можливостей академічної мобільності студентів і науково-педагогічних працівників (НПП) рекомендується під час чергового перегляду та оновлення ОП враховувати досвід аналогічних освітніх програм, що реалізуються у закордонних ЗВО.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОП містить загальні та фахові компетентності, що визначають специфіку підготовки бакалаврів за спеціальністю 101 «Екологія», а також ПРН, які визначають те, що здобувач освіти повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми. Акценти ОП зроблені на формуванні компетентностей професійного спрямування, необхідних для оцінки ступеня екологічної небезпеки промислових комплексів, розробки напрямів забезпечення екологічної безпеки регіону, подолання його наявних екологічних проблем, в тому числі відновлення забруднених в наслідок військових дій територій. Форма атестації здобувачів освіти відповідає вимогам чинного стандарту. У контексті аналізу ОП встановлено відповідність заявлених ПРН методам, формам організації навчального процесу та змісту освітніх компонентів як нормативної, так і варіативної її складової. ОП забезпечує формування професійних компетентностей та результатів навчання для ефективного вирішення складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов. Нормативна частина підготовки бакалаврів за даною ОП відповідає затвердженому стандарту. ОП сприяє формуванню у здобувачів освіти додаткових компетентностей КЗ14, КП 14-18 стосовно здатностей до оцінки економічних збитків від забруднення довкілля; вибору оптимального варіанту здійснення ресурсозберігаючих заходів з урахуванням регіональних потреб; проведення процедури екологічного аудиту діяльності суб'єктів господарювання з урахуванням регіональних особливостей; використання кращих світових практик в дослідженні різних видів екологічних небезпек та побудови систем захисту довкілля; визначення впливу негативних факторів на елементи екосистеми, а також формування знань з основ безпеки життєдіяльності і здоров'я людини та здатності їх дотримання у процесі професійної діяльності. Слід відмітити, що до ОП включено п'ять додаткових компетентностей, які забезпечують формування лише тих ПРН, що передбачені СВО. Також додана компетентність КП-18 «Здатність до визначення впливу негативних факторів на елементи екосистеми» в певній мірі дублює компетентність КП-7 «Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища», що передбачена СВО. В профілі ОП вказано, що вона відповідає 7 рівню НРК. Під час наступного оновлення та перегляду ОП рекомендується передбачити для додатково введених в ОП компетентностей таких ПРН, які б сприяли формуванню вмій та навичок з вирішення регіональних екологічних проблем та природоохоронних задач; звернути увагу на зміни, що відбулися під час затвердження Кабінетом Міністрів України 25 червня 2020 року нової редакції Національної рамки кваліфікацій стосовно відповідності бакалавра 6 рівню НРК.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі розкривають суть ОП і підтверджують її унікальність. Програму сформовано із залученням здобувачів освіти, представників НПП, роботодавців з державних і приватних установ в галузі екології з урахуванням академічного досвіду інших ЗВО. Залучення стейкхолдерів до процесів формування мети, цілей ОП та її удосконалення має системний характер.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Рекомендовано під час наступного оновлення та перегляду ОП: для додатково введених в ОП компетентностей передбачити ПРН, які б сприяли формуванню унікальних вмінь та навичок з вирішення регіональних екологічних проблем та природоохоронних задач; створити опитувальні анкети, за допомогою яких зацікавлені сторони можуть надавати свої рекомендації та зауваження на ОП; врахувати зміни, що відбулися під час затвердження Кабінетом Міністрів України 25 червня 2020 року нової редакції Національної рамки кваліфікацій стосовно відповідності бакалавра 6 рівню НРК.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Є певні недоліки, що є несуттєвими. Запланована траєкторія вдосконалення є досяжною та адекватною. Зважаючи на сильні та слабкі сторони, позитивні практики за ОП, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В за Критерієм 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг ОП за спеціальністю 101 «Екологія» відповідає вимогам статті 5 Закону України «Про вищу освіту», а також Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, і становить 240 кредитів ЄКТС.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП є структурованою в контексті загального часу навчання за семестрами, поділена на змістовні блоки циклів загальної та професійної підготовки, а також передбачає час на практичну підготовку та підсумкову атестацію. ОК, включені до освітньої програми, передбачають досягнення заявлених цілей та ПРН. ОП сфокусована на поєднанні теоретичних знань та практичної підготовки у структурних підрозділах Університету, економіко-правового факультету, а також кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища. ОП забезпечує формування кваліфікованих фахівців зі спеціальності та визначає загальні і фахові компетентності, а також програмні результати навчання в процесі вивчення дисциплін загального та професійного циклів. Нормативна частина складає 180 (75%) кредитів ЄКТС, варіативна – 60 (25%) відповідно. Вибір відбувається з двох загальноуніверситетських блоків дисциплін загальним обсягом 60 кр. ЄКТС. При цьому 12 кр. ЄКТС становлять дисципліни загальної підготовки та 48 кр. ЄКТС – дисципліни професійної підготовки. Вивчення дисциплін за вибором для здобувачів першого (бакалаврського) рівня розпочинається з III семестру. Освітні компоненти взаємопов'язані чіткою логічною структурою, що відображено в ОП на рис. 1 «Структурно-логічна схема ...». Кожен ПРН охоплений змістом програми. ПРН сформульовані для нормативної складової ОП (відповідно до СВО). Проведений аналіз навчального плану дозволив підтвердити актуальність інформації щодо змісту навчання студентів за даною ОП відповідно до відомостей про СО. Аналіз інформаційних пакетів ОК дав можливість ЕГ зробити висновок, що ОК, включені до ОП, складають логічну взаємопов'язану систему; кожний ПРН у повній мірі охоплений змістом ОП; вибір та послідовність вивчення обов'язкових ОК ОП є обґрунтованими і дозволяють досягти всіх заявлених цілей та ПРН за ОП. Так наприклад, дисципліни з циклу загальної підготовки ОК1, ОК3 забезпечують формування РН14, РН25; ОК2 формує РН2, РН14 РН25; ОК7 сприяє формуванню РН-9, РН18, РН25. Дисципліни з циклу професійної підготовки: ОК19 сприяє формуванню РН2, РН3, РН7, РН9; ОК24 формує РН5,

PH8, PH21; ОК 32 формує PH7, PH8. Слід відмітити, що практики та кваліфікаційна робота сприяють закріпленню більшості ПРН передбачених в ОП та СВО. ЕГ переконала, що робочі програми та інформаційні матеріали розміщені як на сайті випускової кафедри, так і на дистанційній платформі «Moodle». Внутрішні та зовнішні стейкхолдери під час інтерв'ювання надали позитивні відповіді щодо відповідності переліку ОК сучасним вимогам, логічності їх викладання, задоволеності контентом ОП тощо. Зміст ОП розроблено з урахуванням СВО за спеціальністю 101 «Екологія» за першим «бакалаврським» рівнем вищої освіти.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

На підставі аналізу змісту ОП, в тому числі визначених компетентностей і ПРН, переліку ОК та їх відповідності ПРН і компетентностям, а також за результатами інтерв'ювання внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів, ЕГ встановила, що зміст ОП у повній мірі відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності 101 «Екологія» та дозволяє здобувачам вищої освіти набути компетентностей і досягти результатів навчання у відповідності зі стандартом. Теоретичний зміст ОП спрямовано на опанування здобувачами принципів оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю; використання основних принципів і складових екологічного управління; проведення екологічного моніторингу й оцінювання поточного стану навколишнього середовища; розроблення заходів, спрямованих на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі; розроблення системи управління та поводження з відходами виробництва і споживання. Такі освітні компоненти, як Біологія, Загальна екологія та неоекологія, Хімія з основами біогеохімії та інші, сприяють розумінню основних екологічних законів, правил, основних концепцій, теоретичних та практичних проблем в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері оптимального природокористування; Історія української культури, Історія України, Іноземна мова, Політологія, Українська мова (за професійним спрямуванням) забезпечують набуття загальних компетентностей та трансверсальних навичок; Основи врівноваженого природокористування, Природоохоронне законодавство та екологічне право, Екологічний менеджмент та аудит забезпечують формування навичок розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при продовженні навчання та здійсненні професійної діяльності. Аналіз ОК, компетентностей та ПРН показав, що всі нормативні ОК відповідають спеціальності 101 «Екологія». Під час інтерв'ювання роботодавців ЕГ отримала позитивні відгуки щодо змісту ОП. Рекомендується під час викладання дисциплін професійного спрямування звертати увагу на потребу більш широкого опрацювання тем, що стосуються інноваційних засобів і технологій охорони навколишнього середовища, раціонального використання природних ресурсів, а також відновлення порушених (забруднених) об'єктів навколишнього середовища.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

У ЗВО в цілому реалізовано право вільного вибору ОК для здобувачів освіти. Вибір ОК регламентовано «Положенням про організацію освітнього процесу у МДУ» (<http://surl.li/rhno>), «Положенням про вибіркові дисципліни у Маріупольському державному університеті» (<http://surl.li/rhnp>). Відповідні «Положення ...» визначають загальні підходи до формування та обрання студентами вибіркового дисциплін. Здобувачі вищої освіти здійснюють вибір дисциплін за циклами підготовки (загальної та професійної) з Каталогів вибіркового дисциплін (загально-університетського – загальної підготовки та кафедрального – професійної підготовки). Також здобувачі можуть обрати дисципліни, запропоновані для іншого рівня вищої освіти. Вибір навчальних дисциплін здійснюється здобувачами освіти у межах, передбачених ОП, та в обсязі, що становить 60 кр. ЄКТС (25% від загальної кількості кредитів за ОП). В основі системи вибіркового дисциплін лежить індивідуальний вибір кожного здобувача вищої освіти. Куратор академічної групи у вересні ознайомлює здобувачів з процедурою вибору дисциплін та за бажанням здобувачів, запрошує на кураторську годину викладачів, які забезпечують дисципліни за вибором, для більш глибокого ознайомлення здобувачів з їх змістом та перевагами над іншими навчальними дисциплінами. Гарною практикою можна вважати те, що зміст усіх вибіркового навчальних дисциплін викладено у презентаціях, що розміщені у вільному доступі на Навчальному порталі МДУ за посиланням (<http://surl.li/rrey>). Після ознайомлення з Каталогом здобувачі за допомогою кураторів в електронній формі (на офіційному сайті МДУ з використанням Google-form) визначають свій вибір щодо вивчення конкретних дисциплін. На підставі заяв здобувачів та подання факультетів навчальним відділом формуються накази щодо створення груп для вивчення вибіркового дисциплін. Опитування студентів підтвердило, що дисципліни є вибіровими з точки зору здобувачів вищої освіти. За результатами інтерв'ю, процедури вибору дисциплін є зрозумілими для здобувачів освіти (про них можна дізнатися з офіційного сайту ЗВО, в деканаті та на кафедрі) та включають інформування студентів про перелік та зміст вибіркового дисциплін, запис на дисципліни та етап корекції. Навчальні плани передбачають відповідне навчальне навантаження для вибіркового дисциплін. Інформація про формування індивідуальної освітньої траєкторії відображена в індивідуальних планах здобувачів освіти.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Проведення практичної підготовки регламентують «Положення про організацію освітнього процесу у МДУ» (<http://surl.li/rhno>), «Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти МДУ». ОП та навчальний план передбачає проходження на 2 курсі – навчальної (загально-екологічної) практики обсягом 3 кр. ЄКТС та тривалістю 2 тижні; на 3 курсі – навчальної (ландшафтно-екологічної) практики обсягом 3 кр. та тривалістю 2 тижні; на 4 курсі проводиться виробнича практика обсягом 6 кр. та тривалістю 4 тижні. В результаті аналізу методичних рекомендацій виявлено, що під час проходження практик студенти формують навички: роботи з документами, нормативно-правовими актами, пошуковими системами; дослідження природної організації ландшафтів та процесів динаміки ландшафтів в умовах впливу людини; використання методів ландшафтно-екологічних досліджень, ландшафтного дизайну; застосування методів вимірювання параметрів навколишнього середовища; використання методик еколого-санітарного контролю повітря, води, ґрунту тощо. Цілі і завдання практичної підготовки формуються, виходячи з вимог СВО та потреб стейкхолдерів. По закінченню практик від організації та установ надходять відгуки та характеристики, в яких оцінюється робота студентів. В результаті проведених зустрічей зі стейкхолдерами встановлено, що процедура проходження практики забезпечена методичними рекомендаціями і є зрозумілою для здобувачів освіти та роботодавців. Студенти мають можливість проходження практик як в структурних підрозділах МДУ, так і на базі інших підприємств згідно з укладеними договорами. Основними базами практик є: Маріупольське КП зеленого будівництва, відділення Українського степового природного заповідника НАНУ «Кам'яні Могили», ПАТ «МК ім. Ілліча», ПАТ «МК «Азовсталь», Маріупольська міська філія ДУ «Донецький обласний лабораторний центр МОЗ України» тощо. Зміст практики формується в результаті співпраці з роботодавцями. ЕГ звертає увагу на відсутність практики після першого курсу і те, що перша практика проводиться в зимовий період, а ландшафтно-екологічна практика лише після третього курсу, що не дозволяє здобувачам в повній мірі закріпити теоретичні знання та здобути професійні навички з польових екологічних досліджень, методик відбору зразків навколишнього середовища, вивчення біологічного різноманіття тощо. Виробнича практика передбачена на 4 курсі у листопаді, і тому у здобувачів освіти відсутня можливість проведення необхідних екологічних досліджень, як складової частини виконання кваліфікаційної роботи. Рекомендується: забезпечити оприлюднення на сайті випускової кафедри навчально-методичного забезпечення з організаційного та інформаційного супроводу процедури проходження практик; переглянути модель проходження практик з урахуванням потреби опанування студентами навичок польових екологічних досліджень, контролювання параметрів навколишнього середовища тощо; активізувати роботу з ознайомлення студентів щодо можливостей проходження закордонних практик і стажувань.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

У ЗВО особливості набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) регламентуються «Положенням щодо політики розвитку soft skills в Маріупольському державному університеті» (<http://surl.li/rkhe>). Під час опрацювання відомостей про самооцінювання, ОП, відповідних нормативних документів і спілкування з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами виявлено, що соціальні навички (soft skills) за ОП формуються в результаті вивчення дисциплін, що формують компетентності КЗ-1-КЗ-13 і забезпечують програмні результати навчання (ПРО1–ПРО4, ПР12, ПР13 та ін.). Зокрема, освітні компоненти, які сприяють формуванню соціальних навичок (soft skills): ЗК02 – навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; ЗК03 – здатність до адаптації та дії в новій ситуації; ЗК06 – здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); ЗК07 – здатність діяти соціально відповідально та свідомо; ЗК09 – здатність працювати в команді; ЗК10 – навички міжособистісної взаємодії тощо. В результаті вивчення таких дисциплін, як Філософія, Основи психології, Іноземна мова, Політологія, Українська мова (за професійним спрямуванням), Основи правознавства у студентів формуються соціальні, комунікаційні, загальнокультурні, громадянські компетентності, а також розвивається творче і критичне мислення. Під час навчання здобувачі мають можливість набути певних soft skills за рахунок командної роботи, виконання робіт проектного типу, критичного оцінювання відомих методів та рішень за конкретною темою. Також здобувачі вищої освіти набувають соціальних навичок шляхом участі у студентському самоврядуванні, гуртках і житті університету; залучення до волонтерської діяльності тощо. Під час спілкування ЕГ з гарантом ОП та академічним персоналом отримано інформацію, що Університет і випускова кафедра значну увагу приділяють проведенню культурно-масових заходів: «Дебют першокурсника», «Майдан'с», «Брейн-ринг», «Що? Де? Коли?»; діють гуртки (театральний, танцювальний, вокальний, «Англійський розмовний клуб»); успішно реалізовано благодійні проекти «З теплом в серці», «Ялинка бажань» для підтримки дітей соціально незахищених категорій; підтримуються контакти з благодійними організаціями міста тощо. Інтерв'ювання роботодавців дозволило ЕГ встановити, що в цілому вони задоволені рівнем набутих здобувачами соціальних навичок. Проте, на думку ЕГ, важливими soft skills для бакалаврів є також лідерство, відповідальність, тайм-менеджмент, комунікація в національних і міжнародних колективах, які недостатньо забезпечуються аналізованою ОП.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за спеціальністю 101 «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти наразі відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у МДУ» (<http://surl.li/rhno>), навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується навчальним планом, становить не менше 50% та не більше 66% від загального обсягу навчального часу студента для вивчення конкретної дисципліни. Загальна кількість годин, виділених на самостійну роботу за ОП, становить 4134 години. Порухення цих обмежень не виявлено. Під час онлайн зустрічей з'ясовано, що ефективність організації самостійної роботи студентів забезпечується шляхом: індивідуального підходу до студентів, що позначається у сформованому індивідуальному стилі діяльності; диференціації та індивідуалізації (врахування психологічних закономірностей продуктивного мислення, механізмів вчення та навчання); праксеологічності (максимальна активізація пошуково-дослідницьких дій студентів); інформаційної технологічності; керованості (активне стимулювання студентів до самостійної освітньої діяльності, оцінка способів продуктивної навчальної діяльності студента, підготовленість студентів до виконання завдань). Зміст самостійної роботи студента у форматі конкретної дисципліни визначається робочою програмою навчальної дисципліни і полягає в науково обґрунтованій системі дидактично та методично оформленого навчального матеріалу; з урахуванням структурно-логічної схеми підготовки фахівців, відображеної в ОП та навчальному плані. Практик опитування/фокус-групи/анкетування здобувачів освіти для співвіднесення фактичного навантаження здобувачів освіти та обсягу освітньої програми/окремих освітніх компонентів не виявлено. Під час спілкування зі студентами виявлено рівномірне навантаження, що забезпечує досягнення цілей та ПРН, а також відсутність скарг на надмірне аудиторне навантаження та нестачу часу на самостійну роботу. Однак, на думку ЕГ, студентів варто частіше залучати до обговорення розподілу аудиторної та самостійної роботи з метою встановлення комфортного для них співвідношення годин аудиторної та самостійної роботи.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою за даною ОП не здійснюється. Рекомендується продовжити роботу з запровадження дуальної освіти в Університеті та за ОП, що акредитується.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Зміст ОП відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності. ОП є структурованою в контексті загального часу навчання та змістовною. Дисципліни є вибірковими з точки зору здобувачів освіти; розроблена та дотримується процедура вибору освітніх компонентів; зміст усіх вибіркових навчальних дисциплін викладено у презентаціях, що розміщені у вільному доступі на Навчальному порталі МДУ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Рекомендуємо під час викладання дисциплін професійного спрямування звертати увагу на потребу більш широкого опрацювання тем, що стосуються інноваційних засобів і технологій охорони навколишнього середовища, раціонального використання природних ресурсів, а також відновлення порушених (забруднених) об'єктів навколишнього середовища; забезпечити оприлюднення на сайті випускової кафедри навчально-методичного забезпечення з організаційного та інформаційного супроводу процедури проходження практик; переглянути модель проходження практик з урахуванням потреби опанування студентами навичок польових екологічних досліджень, контролювання параметрів навколишнього середовища тощо; активізувати роботу з ознайомлення здобувачів вищої освіти щодо можливостей проходження закордонних практик і стажувань; додати освітні компоненти, вивчення яких сприятиме підвищенню міжнародної мобільності здобувачів вищої освіти; продовжити практику набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills); залучати здобувачів освіти до обговорення розподілу аудиторної та самостійної роботи; активізувати роботу з запровадження в Університеті дуальної освіти.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Зважаючи на наведені сильні сторони, позитивні практики та некритичний характер рекомендацій, експертна комісія дійшла висновку, що ОП за спеціальністю 101 «Екологія» відповідає рівню В за Критерієм 2.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання є чіткими та зрозумілими й оприлюднені на офіційному вебсайті Університету (<http://surl.li/rozc>). Правила прийому розроблено відповідно до Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2021 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2020 року №1274. Вимоги до вступників за ОП визначені в п.ІІ § 1 Правил прийому до Маріупольського державного університету у 2021 році. Правила прийому є структурованими; вони визначають порядок та умови вступу, перелік документів та сертифікатів ЗНО, а також порядок проведення конкурсного відбору. За інформацією, отриманою ЕГ під час дистанційних зустрічей, виявлено, що Правила прийому щорічно оновлюються та вчасно оприлюднюються на вебсайті Університету. Вимоги до вступників та положення Правил прийому, що стосуються вступу на навчання за ОП (в т. ч. терміни та порядок прийому заяв і документів, порядок конкурсного відбору та зарахування), є чіткими та зрозумілими для вступників, що підтверджено під час інтерв'ювання здобувачів вищої освіти за цією ОП. ЕГ не виявила в правилах прийому на навчання дискримінаційних положень щодо потенційних вступників.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Згідно з Правилами прийому, вступ на ОП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» першого (бакалаврського) рівня можливий на основі повної загальної середньої освіти. Також відповідно до Стандарту вищої освіти Університет може перезарахувати до 120 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого спеціаліста (молодшого бакалавра). Такі особи при наявності сертифікату ЗНО з української мови та сертифікату ЗНО з історії України або математики, або іноземної мови, або біології, або географії, або фізики, або хімії, а також після складання фахового іспиту, можуть бути зарахованими на другий курс (додаток 2). При наявності диплома молодшого спеціаліста за спеціальністю 5.04010602 – прикладна екологія або 101 – екологія, вступники можуть зараховуватися на третій курс. Програма вступного фахового випробування для здобуття ОС Бакалавр за спеціальністю 101 «Екологія» для осіб, які вступають на базі ОКР Молодший спеціаліст (<http://surl.li/roou>), розроблена співробітниками випускової кафедри, розглянута і затверджена на засіданні кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища (прот. №9 від 16 лютого 2021 р.), на засіданні Вченої ради економіко-правового факультету (прот. №8 від 17.02.2021 р.) та на засіданні Вченої ради МДУ (прот. № 9 від 31.03 2021 р.). Програма передбачає виявлення рівня знань з програми теоретичної та практичної підготовки, якого було набуто на попередньому етапі навчання з наступних дисциплін: Біологія, Загальна екологія та неоекологія, Метеорологія та кліматологія, Хімія з основами біогеохімії, Геологія з основами геоморфології та ґрунтознавства, Гідрологія. Правила прийому до Маріупольського державного університету у 2021 році (<http://surl.li/rozc>) містять вимоги до вступників, порядок прийому заяв і документів та процедуру конкурсного відбору вступників. У додатку 3 наведено перелік конкурсних предметів та їхні вагові коефіцієнти для вступників на основі повної загальної середньої освіти. Базовим підрозділом з підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 101 «Екологія» ОП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» визначено Економіко-правовий факультет з ліцензованим обсягом 40 осіб. Перелік конкурсних предметів для вступників на ОП включає: Українську мову з мінімальним балом 100 та ваговим коефіцієнтом 0,5; Біологію з мінімальним балом 100 та ваговим коефіцієнтом 0,2; Історію України або математику, або іноземну мову, або географію, або фізику, або хімію з мінімальним балом 100 та ваговим коефіцієнтом 0,2. Також при розрахунку конкурсного балу враховуються середній бал Додатка до атестату з ваговим коефіцієнтом 0,05 та бал за успішне закінчення Підготовчих курсів з ваговим коефіцієнтом 0,05. На основі отриманої інформації можна зробити висновок про те, що правила прийому на навчання за ОП в цілому враховують її особливості.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У МДУ визначені правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО (в тому числі й іноземних), що регулюються «Положенням про порядок переведення, поновлення та вступу на паралельне навчання у Маріупольському державному університеті» (<http://surl.li/rozf>), «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у Маріупольському державному університеті» (<http://surl.li/rhoc>). Результати попереднього навчання зараховуються студенту за умови відповідності навчальних програм, кількості кредитів та форм підсумкового контролю до навчального плану, за яким здійснюватиметься навчання. Здобувачам доводяться принципи визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО («Інструкція про порядок визначення

академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у Маріупольському державному університеті» <http://surl.li/rozh>). Згідно з інтерв'ю зі студентами, вони обізнані щодо можливості здобуття освітніх компетентностей у інших ЗВО України та закордонних ЗВО; відповідні положення є у вільному доступі на сайті університету. Право на академічну мобільність може бути реалізоване на підставі міжнародних договорів, програм та проектів; договорів про співробітництво між МДУ з вітчизняними або іноземними ЗВО. ЕГ встановила, що на ОП є приклади застосування процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО. Так, на 2-й курс були зараховані студенти Сербін В.С. та Таркова К.І. Запитів на визнання результатів навчання, отриманих під час академічної мобільності, від здобувачів вищої освіти за ОП наразі не було. В зв'язку з тим, що не всі посилання на нормативні документи МОН України на сторінці (http://mdu.in.ua/index/normativne_zabezpechennya/0-53) працюють, ЕГ рекомендує проводити систематичний контроль за чинністю документів та коректністю посилань на них.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів регламентовано в «Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті», який було затверджено рішенням Вченої ради МДУ від 01.04.2020 протоколом №7 та введено в дію наказом МДУ 06.04.2020 № 93 (<http://surl.li/rkhf>), п.2 якого регламентує порядок та процедуру визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Правила, порядок і процедура подані чітко і зрозуміло, не містять дискримінаційних положень. У процесі зустрічі зі здобувачами вищої освіти підтверджено їх обізнаність щодо особливостей застосування вказаних положень. В результаті опрацювання відомостей про самооцінювання встановлено, що неформальна освіта в МДУ може здійснюватися шляхом заохочення студентів до поглибленого засвоєння загальних і професійних компетенцій, вдосконалення соціальних навичок шляхом проходження відкритих онлайн-курсів на освітній платформі Prometheus (<https://prometheus.org.ua>) з можливістю отримання відповідного сертифікату. Гарною практикою можна вважати інформаційний ролик «Неформальна освіта в дії» (<http://surl.li/rozw>), що розміщено на центральній сторінці сайту Університету, в якому наводяться особливості неформальної освіти та визначено умови її визнання в МДУ. За даними, отриманими під час онлайн зустрічей, прикладів практичної реалізації визнання результатів неформальної освіти на даній ОП не було. Рекомендується продовжити практику своєчасного інформування здобувачів вищої освіти про можливості визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Наявність чітких і зрозумілих правил для вступу на навчання; правила прийому на навчання за ОП, які враховують її особливості; наявність чітких та зрозумілих правил визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності; наявність вільного публічного доступу до документів ЗВО, що регулюють доступ до ОП; визнання результатів навчання, отриманих у інших ЗВО; розміщення на сайті ЗВО інформаційного ролику «Неформальна освіта в дії».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Рекомендується інформувати здобувачів про можливість їх залучення до неформальної освіти з відповідним визнанням результатів навчання; залучати здобувачів вищої освіти за ОП до постійно діючих практик академічної мобільності.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Позитивним є врахування особливостей ОП під час формування правил прийому, що є чіткими та зрозумілими і знаходяться у вільному доступі. Також сформований чіткий перелік документів, що регламентують навчальний процес, академічну мобільність та визнання результатів, отриманих у неформальній освіті. Недоліки не є суттєвими та не впливають на загальну відповідність критерію 3 рівню В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Аналіз відповідності ОП цілям та ПРН здійснено шляхом аналізу матриці відповідності методів навчання і викладання ПРН, анотацій та робочих програм навчальних дисциплін. Для досягнення ПРН застосовуються форми та методи навчання і викладання, визначені у «Положенні про організацію освітнього процесу ...», «Положенні про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти ...», «Положенні про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії у МДУ». У МДУ надається перевага поєднанню традиційних та інноваційних форм і методів навчання для забезпечення освітнього процесу. Навчальний портал МДУ, що працює на платформі Moodle дозволяє ефективно й інноваційно здійснювати навчання. Для досягнення ПРН використовують наступні методи і види навчання: лекції, семінари, практичні заняття, лабораторні заняття, самостійна робота (підготовка есе, презентацій, проектів тощо), індивідуальні консультації. Окрім традиційних видів занять застосовуються також бесіда, аналіз професійних ситуацій, вправи на розвиток творчого мислення, мозковий штурм, конференції, тренінги, заняття з використанням мультимедійних та інформаційних технологій, ділові ігри, а також польові методи дослідження та заняття в умовах певних виробництв. Традиційні й інноваційні методи навчання і викладання комплексно застосовуються для багатьох ОК. Форми оцінювання досягнень студентами ПРН включають тестування, усне і письмове опитування, заліки й іспити, враховуючи інтереси та потреби здобувачів. Результати опитувань НПП та здобувачів під час зустрічі підтвердили, що в університеті існує сприяння досягненню заявлених у ОП цілей та ПРН під час навчання, з цієї метою на випусковій кафедрі проводяться зустрічі, круглі столи, а серед здобувачів опитування (<http://surl.li/svsk>). В результаті анонімного анкетування (<http://surl.li/myfs>) виявлено, що 95% студентів задоволені рівнем та якістю викладання в університеті. Освітній процес за ОП забезпечує можливість обрання форми навчання, вибір індивідуальної освітньої траєкторії, вибору керівника та тем курсових, атестаційних робіт, навчання за декількома ОП, місця проходження практики, що визначено у положенні «Порядок формування Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти». У межах ОП студентоцентрований підхід та принципи академічної свободи реалізуються, в тому числі, через вибіркочку компоненту, яка становить 60 кр. ЄКТС (25%). Каталог елективних дисциплін та положення про вибіркочку дисципліні представлені на сайті МДУ (<http://surl.li/rmgi>). Здобувачі та представники студентського самоврядування підтвердили, що вони вільні у виборі дисциплін, у висловленні; їх думку та інтереси враховують в початковому процесі та при обговоренні спірних питань. Освітній процес відповідає інтересам і потребам здобувачів, форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОП цілей та ПРН, всі учасники освітнього процесу дотримуються студентоцентрованого підходу та принципів академічної свободи.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Результати зустрічей зі здобувачами показали, що на початку вивчення дисципліни здобувачам своєчасно та в доступній формі надається чітка інформація щодо цілей, змісту та ПРН навчальної дисципліни, форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень. Інформація щодо контрольних заходів, критеріїв оцінювання результатів навчання розміщена у робочих програмах дисциплін. На першому занятті з кожної дисципліни, під час організаційних зборів з кураторами, представниками студентського самоврядування, деканату відбувається інформування здобувачів щодо оцінювання окремих освітніх компонентів ОП. ЕГ під час спілкування зі студентами переконалась, що система інформування працює ефективно. На думку здобувачів, форми контрольних заходів, система отримання балів є зрозумілими та прозорими, оцінювання викладачами здійснюється об'єктивно. Здобувачі отримувачі від викладачів аргументовані коментарі щодо отриманих оцінок. На сайті Університету розміщено ОП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» за 2016 рік (<http://surl.li/rmgy>), за 2018 рік (<http://surl.li/rmhb>), за 2019 рік (<http://surl.li/rmhf>). Освітні компоненти (обов'язкові та вибіркочку навчальні дисципліни), навчальні плани, порядок та критерії оцінювання у межах окремих освітніх компонентів містяться в робочих програмах навчальних дисциплін. Під час вибору дисциплін вибіркочку компоненти здобувачі мають можливість ознайомитися з РП вибіркочку дисциплін. Інформаційне забезпечення курсів розміщене в автоматизованій системі «Moodle», що було продемонстровано гарантом ОП. На сайті Університету наведено графіки навчального процесу (<http://surl.li/rmgb>) та «Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ» (<http://surl.li/rjik>). Здобувачам вищої освіти за даною ОП відомо про процедури оскарження результатів контрольних заходів, але випадків процедури оскарження результатів не було виявлено. За результатами онлайн зустрічей зі здобувачами освіти зроблено висновок про своєчасність та доступність інформації щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання; ця інформація є цілком зрозумілою для студентів. Для представлення інформації про освітній процес та освітні компоненти рекомендуємо звернути увагу на таку форму, як силабус.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Під час реалізації ОП відбувається поєднання навчання і досліджень, а саме: проводяться практичні і лабораторні роботи з фахових дисциплін, які передбачають проведення експериментів, круглих столів, практичних кейсів, тренінгів тощо. Реалізація поєднання навчання і досліджень забезпечується роботою Науково-дослідного екологічного центру, на базі якого працюють 2 наукових гуртка – «Екомоніторинг» та «Екологічна безпека». Викладачі проводять наукові дослідження та мають наукові публікації в контексті змісту навчальних дисциплін за освітньою програмою, про що свідчать дані, наведені в табл. 2 відомостей про СО. НПП та здобувачі не обмежені у виборі та методах реалізації власних наукових інтересів. Існує можливість використання матеріально-технічної бази ЗВО та організацій-партнерів для проведення спільних досліджень здобувачів освіти та НПП. Під час онлайн зустрічі з роботодавцями було підтверджено поєднання навчання і досліджень здобувачів освіти при проведенні дослідницьких робіт на базі Донецького обласного лабораторного центру; Комплексної лабораторії спостереження за навколишнім середовищем Маріупольської гідрометеолабораторії; Дежпромспоживслужби; Українського степового природного заповідника та ін. Спільно з роботодавцями проводяться круглі столи, обговорення, ознайомлення, екскурсії, конференції. Також здобувачі на базі установ роботодавців проходять практику, а викладачі стажування. Викладачі інтегровані в науково-дослідницький процес. В цілому ОП сприяє набуттю теоретичних знань, практичних навичок та забезпечує можливість реалізації здобувачами власного наукового потенціалу. Рекомендується продовжити практику долучення здобувачів до участі у науково-практичних конференціях, конкурсах студентських наукових робіт і грантових програмах.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Гарант ОП та НПП долучаються до оновлення змісту освіти з урахуванням сучасних практик науки і техніки у галузі ОП. Перегляд та оновлення змісту ОП регламентують: «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в МДУ» п.8 (<http://surl.li/mmzi>); «Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ» (<http://surl.li/mmle>). Робочі програми, згідно з «Положенням про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни МДУ» (<http://surl.li/ritd>), щорічно оновлюються з урахуванням результатів моніторингу та періодичного перегляду освітніх компонентів, з урахуванням побажань та зауважень від здобувачів освіти, роботодавців та інших стейкхолдерів. Під час онлайн візиту НПП проінформували про те, що вони постійно вдосконалюють освітні компоненти програми згідно з вимогами законодавства у сфері екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування, вимог стейкхолдерів та з урахуванням сучасних природоохоронних практик. Згідно з «Положенням про порядок підвищення кваліфікації працівників закладів освіти, підприємств, установ, організацій на базі МДУ» (<http://surl.li/rmhk>) НПП мають один раз на п'ять років підвищувати кваліфікацію не менше ніж 120 год., що позитивно сприяє розвитку ОП, оновленню змісту освіти. Набуття та впровадження сучасних практик з охорони навколишнього середовища відбувається через взаємодію зі стейкхолдерами та можливістю проходження підвищення кваліфікації або стажування у різних установах та науково-дослідних організаціях Донецької області, що було підтверджено при аналізі наданих звітів про підвищення кваліфікації. Так, наприклад, доцент кафедри Пастернак О.М., яка викладає дисципліни «Моніторинг довкілля» та «Хімія з основами біогеохімії» пройшла стажування з даної тематики в Донецькому обласному лабораторному центрі МОЗ України та в ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» на тему «Технології захисту навколишнього середовища». НПП переглядають і за необхідності коригують та оновлюють програму курсу, тематику лекційних, практичних занять, завдання для самостійної роботи та літературні джерела. Ознайомлення з робочими програмами освітніх компонентів ОП підтвердило, що НПП здійснюють необхідну роботу з оновлення методичного забезпечення навчального процесу. Разом з цим, в робочих навчальних програмах багатьох навчальних дисциплін необхідно оновити список рекомендованої літератури та при цьому в перелік включити відповідні наукові роботи викладачів цієї навчальної дисципліни. Під час інтерв'ю роботодавці включили побажання щодо підвищення практичної спрямованості навчальних дисциплін згідно з сучасними вимогами природоохоронного законодавства. ЕГ акцентує увагу на важливість участі НПП та здобувачів освіти в міжнародних наукових та освітніх проектах, а також потребі постійного підвищення рівня володіння іноземною мовою та професійною термінологією.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціоналізація діяльності МДУ визначається «Стратегією розвитку МДУ на 2021-2025 роки» (<http://surl.li/rmhn>). На базі МДУ створено міжнародні центри: Інститут українсько-грецької дружби та елліністичних досліджень; Представництво Європейської організації публічного права в Україні; Італійський культурний центр; Регіональний пункт європейської інформації; Польський культурний центр; Ізраїльський культурний центр; Китайський культурний центр. Університет створює умови для мобільності викладачів і здобувачів освіти через програми співпраці з країнами-партнерами у сферах вищої освіти, науки та підтримки молоді. В Університеті діє система академічної мобільності, яка регулюється «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у МДУ» (<http://surl.li/rhoc>). Усі категорії учасників освітнього процесу мають доступ до міжнародних інформаційних ресурсів програм обмінів викладачів та науковців і стипендіальних програм. Під час спілкування з адміністративним персоналом, НПП та здобувачами було встановлено, що вони проінформовані про можливості академічної мобільності, програми міжнародного обміну та участь в міжнародних проектах. Університет бере участь у проектах NEONEL, CYBRHYS. Університетом підписано угоди про співпрацю з міжнародними партнерами. В ЗВО функціонують програми обміну та стажування (Erasmus, Erasmus+, Tempus, Academic Impact та ін.), є можливість доступу до міжнародних інформаційних ресурсів (Scopus, Web of Science та ін.).

НПП кафедри беруть участь у міжнародних стажуваннях, наприклад: доц. Арабаджи С.С. «International Youth Meeting Centre In Oświęcim» Auschwitz Foundation (Oświęcim, Poland) та Bergen-Belsen Memorial (Germany); доц. Цибулько О.С. «Вища освіта Польщі через призму освітніх систем країн Європейського союзу» (Польща); доц. Яблоков С.В. «Інтернаціоналізація вищої освіти. Організація навчального процесу та інноваційні методи навчання у вищих навчальних закладах Польщі» на базі Університету Collegium Civitas (Польща); доц. Коновалова М.М. «Вища освіта в Польщі крізь призму освітніх систем країн (Польща); доц. Ротаньова Н.Ю. «Академічна доброчесність» (Польща) та ін. Студенти також брали участь у міжнародних стажуваннях, наприклад: студент 4 курсу Яровий С. у 2019 році приймав участь у проєкті «Зміцнення громадської довіри» (USBI) в м. Піттербург США; студент 4 курсу Каверда Л. у 2019 р. брав участь у міжнародному молодіжному обміні «Triple R for social inclusion: reduce, reuse and recycle» м. Херес-де-ла-Фронтера (Іспанія), що підтверджено відповідними сертифікатами. В зв'язку з тим, що за останні роки на ОП, що акредитується, прикладів міжнародної академічної мобільності здобувачів освіти за екологічним профілем не було, НПП та здобувачам рекомендується активізувати участь у міжнародних грантових проєктах і збільшити кількість стажувань у провідних закордонних науково-дослідних установах та університетах.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми та методи навчання і викладання забезпечують досягнення заявлених у програмах навчальних дисциплін та освітній програмі результатів навчання; відповідають студентоцентрованому підходу та принципам академічної свободи; навчальний портал МДУ працює на платформі Moodle та дозволяє ефективно й інноваційно здійснювати дистанційне навчання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Для представлення інформації про освітній процес та освітні компоненти рекомендуємо звернути увагу на таку форму, як силабус. Рекомендувати долучати здобувачів до участі у науково-практичних конференціях, конкурсах студентських наукових робіт та грантових програмах. В робочих навчальних програмах навчальних дисциплін необхідно оновити список рекомендованої літератури та при цьому в перелік включити відповідні наукові роботи викладачів цієї навчальної дисципліни. Розробити механізми стимулювання здобувачів вищої освіти до участі в конкурсах студентських наукових робіт.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Зважаючи на сильні сторони та позитивні практики, а також наведені рекомендації, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В за Критерієм 4. Визначені слабкі сторони не знижують рівень навчання і викладання за освітньою програмою, а надані ЕГ рекомендації спрямовані на використання позитивних практик та загальне покращення якості освітнього процесу в частині навчання і викладання.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Основними нормативними документами, що регламентують форми контрольних заходів (КЗ), засоби діагностики, критерії та процедури оцінювання результатів у межах ОП є: «Положення про організацію освітнього процесу в МДУ» (<http://surl.li/rhno>) – п. 3.3.11-п.3.3.24; «Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти МДУ» (<http://surl.li/rjik>) – 1.5; «Положення про ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти МДУ» (<http://surl.li/roiz>); «Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії у МДУ» (<http://surl.li/roja>); Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в МДУ (<http://surl.li/mmzi>) – п.5.; Положення про кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти в МДУ (<http://surl.li/rojс>) Відповідно до зазначених нормативних документів, в яких чітко описано процедуру та форми оцінювання знань, здійснюється шляхом проведення КЗ, які включають вихідний (попередній), поточний, рубіжний

(тематичний, модульний), підсумковий (семестровий контроль та підсумкова атестація) контроль, а також контроль залишкових знань. Періодичність та терміни проведення контрольних заходів визначаються навчальним планом. Ректорський контроль знань студентів проводиться у формі автоматизованого контролю знань на Навчальному порталі МДУ. Контрольні заходи в межах навчальних дисциплін ОП проводяться у таких формах: усне опитування, письмовий експрес-контроль на лекціях, практичних заняттях, колоквиум, лабораторні заняття, виступи при обговоренні питань на семінарських заняттях; тестування, комп'ютерне тестування, термінологічний (методичний) диктант, індивідуальні науково-дослідні завдання, творчі роботи тощо. Чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти представлено у робочих програмах ОК, які розміщені на платформі Moodle (<http://surl.li/rosp>), та у графіку навчального процесу (<http://surl.li/rmgb>). У ході зустрічей з НПП та здобувачами було встановлено, що інформацію про форми КЗ, критерії оцінювання до здобувачів доводять на першому занятті з кожного ОК. Здобувачі даної ОП проінформували ЕГ, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання є зрозумілими. Форми поточних і підсумкових контрольних заходів, їх різноплановість, змістове наповнення, системність та періодичність застосування дозволяють об'єктивно оцінити ПРН здобувачів вищої освіти за ОП. Робочі програми містять критерії, засоби та шкалу оцінювання, але у той же час було виявлено, що критерії оцінювання відрізняються у багатьох робочих програмах ОК, тому рекомендується їх уніфікувати.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

У Стандарті вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти атестація здобувачів освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. Реалізація підсумкової атестації в МДУ регламентується «Положенням про кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти в МДУ» (<http://surl.li/rosy>), а також «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії у МДУ» яке було введено в дію наказом МДУ 10.12.2019 № 412 (<http://surl.li/roja>). Форма атестації здобувачів вищої освіти ОП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» 2019 р. відповідає вимогам стандарту вищої освіти. Атестація здобувачів здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. Для ОП 2016 року (випуск 2021 р.) атестація передбачена у формі комплексного іспиту, при цьому інформація про програму, зміст та критерії оцінювання ПРН під час складання іспиту на сайті відсутня. На зустрічі здобувачі ОП різних років підтвердили зрозумілість вимог та терміни підготовки до підсумкової атестації. ЕГ звертає увагу на те, що навчальний план ОП 2019 року не передбачає час на підготовку кваліфікаційної роботи, при цьому захист кваліфікаційних робіт передбачено проводити безпосередньо після теоретичного семестру та сесії.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила КЗ і критерії оцінювання навчальних досягнень, а також оскарження результатів КЗ, визначені чітко і зрозуміло та регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу у МДУ», «Положенням про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ», «Положенням про ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти МДУ», «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії у МДУ». Інформація щодо правил проведення КЗ доводиться до відома здобувачів освіти на перших заняттях з навчальних дисциплін викладачами та кураторами, що було підтверджено на зустрічах з НПП та здобувачами. Інформаційну та консультативну підтримку здобувачів надають представники деканату, куратор та гарант ОП. Об'єктивність та неупередженість екзаменаторів ОП забезпечується системою оцінювання здобувачів вищої освіти, визначеної в п. 5 «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в МДУ» (<http://surl.li/mmzi>). Інформація щодо КЗ представлена у РП, які розміщені на платформі Moodle (<http://surl.li/rosp>). Про форми та терміни проведення КЗ інформацію представлено у графіку навчального процесу (<http://surl.li/rmgb>) та розкладі (http://elf.mdu.in.ua/index/rozklad_denna/o-16). Врегулювання конфліктів інтересів регламентується Етичним кодексом МДУ (<http://surl.li/mpds>). Для вирішення конфліктних ситуацій створено постійно діючу комісію з питань дотримання Етичного кодексу. У випадку оскарження результатів здобувач має право подати апеляцію, створюється комісія з розгляду апеляції згідно наказу ректора. В МДУ розроблено проект процедури оскарження результатів проведення контрольних заходів, який знаходиться на Громадському обговоренні. Студенти можуть оскаржити необ'єктивність викладача, написавши заяву на ім'я декана/ректора, або скористатися «Скриньками Довіри», які розташовані в корпусах, що було підтверджено під час огляду матеріально-технічної бази факультету та Університету. Запобіганню та врегулюванню конфлікту інтересів сприяє Студентська рада, яка захищає права та інтереси студентів і діє на підставі «Положення про студентське самоврядування МДУ» (<http://surl.li/roti>). Здобувачам, які отримали незадовільну оцінку, чи не з'явилися в день, визначений за розкладом для складання КЗ, може бути надано право на їх ліквідацію за розпорядженням декана факультету. Під час зустрічей зі студентами та Студентським самоврядуванням було з'ясовано про можливість повторного проходження поточних контрольних заходів та позитивно оцінена об'єктивність екзаменаторів. Студенти під час дистанційного навчання складають екзамени та заліки у формі тестів на платформі Moodle. Під час роботи ЕГ встановлено, що правила проведення КЗ у МДУ для всіх учасників освітнього процесу є доступними, чіткими та зрозумілими. Під час зустрічей з учасниками освітнього процесу, ЕГ було підтверджено, що випадків оскарження результатів КЗ, атестації здобувачів та застосування процедур врегулювання конфлікту інтересів за ОП не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика та процедури дотримання академічної доброчесності у МДУ є чіткими і зрозумілими. Основними документами щодо дотримання академічної доброчесності є: «Етичний кодекс МДУ» (<http://surl.li/mpds>), «Положення про академічну доброчесність в МДУ» (<http://surl.li/rjix>); «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових та навчально-методичних працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ» (<http://surl.li/rjly>); «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах студентів МДУ» (<http://surl.li/rjiz>). Ці документи розміщені на веб-сайті університету у вкладці «Академічна доброчесність». МДУ постійно проводить опитування здобувачів щодо академічної доброчесності, що було підтверджено під час зустрічі із здобувачами та студентським самоврядуванням. В університеті та на факультеті проводяться семінари з питань академічної доброчесності та тижні академічної доброчесності, що було підтверджено під час зустрічі. В навчальних корпусах розташовані QR-коди, які здобувачі можуть використовувати для ознайомлення з принципами академічної доброчесності, що було підтверджено під час огляду матеріально-технічної бази. За порушення норм академічної доброчесності передбачена відповідальність здобувачів та НПП. На зустрічах із здобувачами та НПП було підтверджено, що у МДУ діють чітка і зрозуміла політика та процедура вирішення конфліктних ситуацій. Під час спілкування ЕГ з директором наукової бібліотеки було виявлено, що бібліотека активно долучається до популяризації академічної доброчесності шляхом проведення занять і консультування здобувачів щодо складання списків використаних джерел, цитування та написання наукових праць. В МДУ реалізована процедура перевірки кваліфікаційних робіт та друківаних праць, монографій, методичних посібників на плагіат, яка офіційно здійснюється за допомогою системи «Unicheck». Результати зустрічей з адміністрацією, НПП, здобувачами освіти та студентським самоврядуванням показали, що у них сформована культура академічної доброчесності і вони дотримуються процедур, які визначені прийнятими документами ЗВО. В МДУ є Комісія з питань академічної доброчесності, яка розглядає заяви про можливі порушення. Випадків академічної недоброчесності здобувачами вищої освіти та НПП на ОП ЕГ не було виявлено. Рекомендується продовжити практику популяризації принципів академічної доброчесності на семінарах, тренінгах, консультаціях та для реалізації перевірки кваліфікаційних робіт.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форми контрольних заходів і критерії оцінювання навчальних здобутків є чіткими та зрозумілими, дозволяють встановити програмні результати навчання здобувачами вищої освіти. Чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзамеаторів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження. Процедура, механізм та політика дотримання академічної доброчесності оприлюднені на сайті ЗВО є чіткими і зрозумілими. В Університеті застосовуються система «Unicheck» для перевірки письмових робіт на плагіат.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Експертна група рекомендує продовжити практику популяризації академічної доброчесності серед усіх учасників освітнього процесу; проведення перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів освіти, наукових праць та навчально-методичних розробок НПП з аналізом випадків наявності плагіату та його запобіганням, проведення систематичного опитування здобувачів вищої освіти з метою з'ясування рівня об'єктивності оцінювання та попередження конфліктних ситуацій.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики, а також рекомендації щодо удосконалення ОП у контексті Критерію 5, експертна група дійшла висновку, що ОП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» відповідає рівню В за Критерієм 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ провела аналіз відомостей про СО, в т.ч. таблиці 2, матеріалів персональних сторінок НПП, ознайомила з наданими МДУ документами та провела інтерв'ювання гаранта ОП, академічного персоналу за ОП та представників структурних підрозділів. В результаті проведеного аналізу наданих матеріалів, а також проведених онлайн зустрічей, виявлено, що всі НПП в цілому відповідають ОК, які вони забезпечують. Академічна кваліфікація викладачів підтверджується їх базовою освітою, науковою спеціальністю, вченим званням, а також науковими публікаціями у фахових виданнях, в тому числі у наукометричних системах Scopus/WoS. Узгодженістю із академічною кваліфікацією викладачів програми також є достатні професійні активності НПП. Під час спілкування з гарантом та НПП ЕГ отримала інформацію, що всі викладачі підтверджують свою академічну кваліфікацію науковими публікаціями, а професійну кваліфікацію – відповідними сертифікатами та свідоцтвами про стажування і підвищення кваліфікації. На кафедрі раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища працюють 7 штатних викладачів, серед яких 1 доктор наук, 4 кандидати наук, 1 старший викладач та 1 асистент (<http://surl.li/rgrhl>). До робочої групи ОП, що акредитується, включено п'ять осіб, які підтвердили професійну активність за профілем ОП. Більшість співробітників, які залучені до реалізації ОП, мають наукові інтереси та наукову активність саме в межах цієї ОП, здійснюють необхідну роботу з навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів, публікують результати наукової діяльності в фахових виданнях тощо. Під час спілкування з керівництвом Університету та НПП встановлено, що МДУ системно проводить роботу з прийому на роботу висококваліфікованих фахівців. Крім того, у рамках реалізації ініційованої МінТОТ Постанови уряду №769 від 04.10.2017 року за рахунок міського та державного бюджету для проживання внутрішньо переміщених осіб – двом викладачам випускової кафедри – надано житлові приміщення у м. Маріуполь (<http://surl.li/rgrha>). Під час аналізу звіту про СО виявлено, що до викладання дисципліни «Заповідна справа» долучено викладача, який не має відповідної освіти. Під час інтерв'ю з гарантом та керівництвом факультету надано роз'яснення, що така ситуація виникла у зв'язку зі звільненням профільного викладача і на час викладання цієї дисципліни в рамках договору про співробітництво залучено висококваліфікованого співробітника відділення Українського степового природного заповідника НАН України «Кам'яні Могили». ЕГ звертає увагу на необхідність більш широкого залучення до процесу викладання за ОП фахівців, які мають базову екологічну освіту. Рекомендується розглянути можливість підвищення професійної кваліфікації викладачів, які не мають базової екологічної освіти, шляхом їх навчання в магістратурі, аспірантурі або в результаті довготривалого стажування, у тому числі у закордонних установах.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У наданих МДУ документах зазначено, що процедура проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників формується у відповідності до затвердженого рішенням Вченої ради університету «Положення про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників, обрання за конкурсом та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у МДУ» (<http://surl.li/rgrhs>). Конкурсний відбір проводиться на засадах відкритості, рівності, прозорості, гласності, незалежності, законності, об'єктивності, колегіальності прийняття рішень, неупередженого ставлення до кандидатів тощо. Організацію конкурсу на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними контрактів у МДУ забезпечує конкурсна комісія. Повідомлення про проведення конкурсу, терміни та умови його проведення публікуються у засобах масової інформації та на веб-сайті МДУ. Кандидатури претендентів попередньо обговорюються на засіданні кафедри. Для оцінки рівня професійної кваліфікації претендентів кафедра може запропонувати їм провести відкрите пробне заняття. Усю необхідну інформацію про перелік документів, наявність вакансій та порядок проведення конкурсного відбору НПП отримують у відділі кадрів. На зустрічах з керівництвом МДУ, представниками допоміжних структурних підрозділів, а також НПП, було підтверджено врахування рівня професіоналізму викладачів під час конкурсного відбору. У результаті бесід з НПП виявлено, що процедури конкурсного добору викладачів є прозорими та дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму претендентів у відповідності до їх академічної та професійної кваліфікації за дисциплінами ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Документальним підтвердженням співпраці є оформлені договори про співробітництво, а також протоколи засідань кафедри, спільних нарад та круглих столів, під час роботи яких обговорювалися шляхи підвищення якості підготовки здобувачів відповідної ОП. До проведення аудиторних занять за ОП кафедра залучає професіоналів-практиків, представників ПАТ «МК ім. Ілліча», ПАТ МК «Азовсталь», ММФ ДУ «Донецький обласний лабораторний центр МОЗ України», МКП зеленого будівництва, Національного природного парку «Меотиди», Відділення УСПЗ «Кам'яні могили», Управління з питань екології, енергоменеджменту та охорони праці та інших стейкхолдерів, що дає можливість засвоїти знання щодо особливостей забезпечення природоохоронних заходів в промисловості та розуміння фактичних проблем, з якими стикаються фахівці-екологи. Взаємодія з роботодавцями відбувається також

в процесі спільної організації та участі у щорічних заходах (конференціях, семінарах, вебінарах, виставках тощо), де обговорюються актуальні питання та проблеми в сфері екології. Роботодавці беруть участь у обговоренні ОП, мають можливість висловити свої зауваження та пропозиції щодо змін у ОП та навчальному плані. Під час онлайн експертизи виявлено, що Університет має досвід залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу, а також професіоналів-практиків та представників роботодавців до аудиторних занять на інших ОП. Фактів участі представників роботодавців у реалізації освітнього процесу на постійній основі за ОП не виявлено. Під час проведення бесід з фокус-групами з числа роботодавців виявлено їх бажання та готовність долучатися до організації та реалізації освітнього і наукового процесу за ОП як на базі МДУ, так і на базі їх матеріально-технічних потужностей.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Професіонали-практики та експерти в галузі екології залучаються до аудиторних занять для проведення відкритих проблемних лекцій, практичних занять та консультування здобувачів вищої освіти при написанні курсових і кваліфікаційних робіт. Для висвітлення окремих проблем та читання певних тем залучалися: в.о. директора УСПЗ НАН України «Кам'яні могили» Яровий С.С. («Заповідна справа»); Белицький В.Л. – начальник управління Державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Донецькій області («Екологічна безпека», «Екологічна стандартизація, сертифікація та метрологія»), Єлезарова Є.М. – співробітник Маріупольської міської філії ДУ «Донецький обласний лабораторний центр МОЗ України» («Моніторинг довкілля»), Лісна А.С. – представник Управління з питань екології, енергоменеджменту та охорони праці («Екологічний менеджмент та аудит»). Слід відмітити, що на постійній основі до викладання дисциплін за ОП, що акредитується, представники роботодавців не залучались.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Головні критерії оцінки ефективності підвищення рівня кваліфікації та стажування викладачів визначає «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників МДУ» (<http://surl.li/rjje>). Університет сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми та у співпраці з іншими організаціями. Основною умовою стажувань є обов'язкове врахування дисциплін, що викладаються студентам ОП в закладах, де проходить реалізація програм професійного розвитку викладачів. У МДУ діє «Тимчасове положення про щорічне рейтингове оцінювання науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів» (<http://surl.li/rjju>). Рішенням Вченої ради визначено механізми преміювання НПП за високий рівень результатів наукової роботи, підготовку статей, що входять до міжнародних наукометричних баз даних (Web of Science, Scopus). Це підтверджується «Положенням про матеріальне заохочення науково-педагогічних, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету» (<http://surl.li/rjju>) та колективним договором. Викладачі проходять планові підвищення кваліфікації, стажування, тренінги тощо. Так, курси підвищення кваліфікації у провідних вітчизняних закладах вищої освіти пройшли: у 2016 р. – Іванова В.В., Пастернак О.М., Черніченко Г.О.; у 2017 р. – Мітюшкіна Х.С., у 2021 році викладачі кафедри пройшли професійне стажування у Київському національному економічному університеті, Маріупольській міській філії ДУ «Донецький обласний лабораторний центр МОЗ України». В рамках Міжнародного проекту «Програми розвитку лідерського потенціалу університетів України» протягом 2-х років викладачі та студенти були задіяні у тренінгах і семінарах з лідерства за участі тренерів British Council. 30.09-3.10.2019 р. в МДУ проходили тренінги з викладацької майстерності для педагогів переміщених і східних ЗВО (організатор – громадська організація «Вище», Саксонський центр викладання та навчання вищої освіти в Лейпцигу (Німеччина). Під час спілкування з НПП встановлено, що створена в МДУ система професійного розвитку (підвищення кваліфікації) враховує потреби та інтереси викладачів та відповідно сприяє підвищенню якості викладання освітніх компонентів за ОП. ЕГ рекомендує продовжити роботу в напрямку створення системи внутрішнього стажування для підвищення фахової, методологічної і психологічної підготовки НПП, а також створити умови для підвищення кваліфікації НПП, як в національних, так і у закордонних науково-дослідних установах, закладах вищої освіти, природоохоронних організаціях тощо.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Сприяння професійному розвитку викладачів ОП реалізується шляхом надання методичної допомоги на кафедрах, проведення практичних семінарів, наукових конференцій, круглих столів, підвищення кваліфікації тощо. «Положення про матеріальне заохочення науково-педагогічних, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету» (<http://surl.li/rjju>) регулює процедуру стимулювання НПП за зразкове виконання своїх обов'язків та визначає особливості їх заохочення (матеріальне, подяки, нагороди). Кожен викладач обґрунтовано та свідомо закріплений за кожною дисципліною і розвивається згідно з їх напрямком через наукові публікації, посібники, співпрацю з виробництвом. Аналіз даних табл. 2 виявив, що більшість НПП мають наукові публікації та науково-методичні розробки, що відповідають освітнім компонентам, які вони забезпечують на ОП. МДУ надає відомості про можливість проходження підвищення кваліфікації викладачів згідно з напрямком навчально-наукової діяльності, що регламентоване «Положенням про підвищення кваліфікації педагогічних,

науково-педагогічних працівників МДУ» (<http://surl.li/rrje>). Під час проведення бесід з фокус-групами з числа НПП та адміністративного персоналу виявлено, що НПП проінформовані про можливості заохочення структурних підрозділів Університету й окремих викладачів за продуктивну наукову, навчально-методичну та організаційно-виховну роботу. Оцінка викладацької майстерності здійснюється на рівні кафедр шляхом проведення відкритих занять, взаємного відвідування занять викладачами, а також через анонімні опитування студентів. Результати обговорюються на кафедральних семінарах, робляться висновки та надаються рекомендації. В МДУ успішно розвивається «Школа педагогічної майстерності викладачів МДУ», яка забезпечує підвищення психолого-педагогічної і методичної компетентності викладачів, сприяє їх професійному самовдосконаленню, розвитку лідерських якостей. У певній мірі розвиток викладацької майстерності стимулюється ЗВО через оплату відряджень викладачів на навчально-методичні семінари та відповідні науково-практичні конференції.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Процедури добору викладачів є прозорими та публічними. Університет має гарні практики преміювання НПП за підготовку статей, що включені до міжнародних наукометричних баз даних (Web of Science, Scopus).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Рекомендується: залучати до процесу викладання за ОП фахівців, які мають базову екологічну освіту; розглянути можливість підвищення професійної кваліфікації викладачів, які не мають базової екологічної освіти, шляхом їх навчання в магістратурі, аспірантурі або в результаті довготривалого стажування, у тому числі у закордонних установах; сприяти залученню роботодавців, професіоналів-практиків, фахівців в галузі екології до проведення аудиторних занять за ОП; поширити практику підвищення кваліфікації та педагогічної майстерності НПП у провідних наукових та освітніх установах і організаціях, у тому числі за кордоном; продовжити формування системи професійного розвитку викладачів як через власні програми підвищення кваліфікації, так і в провідних національних і закордонних науково-дослідних установах, закладах вищої освіти, природоохоронних організаціях тощо.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Зважаючи на сильні сторони та позитивні практики, а також наведені рекомендації, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В за Критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

За результатами огляду наявної матеріально-технічної бази ЕГ засвідчує, що заклад має достатні матеріально-технічні ресурси, що відповідність потребам учасників освітнього процесу та сприяють досягненню визначених ОП цілей та ПРН. На території МДУ розташований ландшафтний парк, в якому здобувачі ОП проходять практичну підготовку. Науково-дослідний екологічний центр був створений за підтримкою стейкхолдера і роботодавця «Мегінвест» (<http://surl.li/rpwa>) оснащений наглядними матеріалами для забезпечення дисципліни «Геологія з основами геоморфології та ґрунтознавства», переносною метеостанцією, портативним мікроскопом, тест-комплектами для проведення екологічних досліджень та приладами для вимірювання радіаційного фону, дозволяють здобувачам проводити дослідження та набувати досвіду їх практичного застосування. МДУ має навчальну лабораторію з розвитку дистанційного навчання та автоматизованих систем управління, яка працює на платформі Moodle забезпечуючи дистанційну освіту та підтримку навчального процесу за ОП. МДУ має власні навчальні корпуси та гуртожиток, медичний пункт, їдальню, буфети, спортивний комплекс, коворкінг-зону для студентів, актову залу. Приміщення, де здійснюється навчання за ОП, знаходяться у гарному технічному стані, обладнані сучасними технічними засобами, інтерактивними дошками, мультимедійним обладнанням, що дає можливість проводити лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття. Як засвідчено під час зустрічей з

фокус-групами, МДУ щорічно поповнює свої ресурси новітнім обладнанням. Під час огляду матеріально-технічної бази ЕГ переконалася у відповідності виконання санітарних норм це оснащення засобами протипожежної безпеки та заходами запобігання поширення COVID-19. В МДУ функціонує наукова бібліотека, яка наповнена друкованими та електронними ресурсами (<http://surl.li/grpbq>). Бібліотечні зали оснащені комп'ютерною технікою та Wi-Fi. Здобувачі та НПП мають безкоштовний доступ до електронної бібліотеки з усіма інформаційними ресурсами, а також до наукометричних баз Scopus та WoS. В бібліотеці функціонує відділ «Вікно в Америку», де здобувачі та НПП мають безкоштовний доступ до 9 англomовних баз США та інформаційної бази грантів. Бібліотечний фонд і навчально-методичне забезпечення задовольняє потреби здобувачів та забезпечує досягнення визначених ОП цілей та ПРН. Таким чином, матеріально-технічна база МДУ є достатньою для забезпечення навчально-виховного процесу, наукової роботи та соціально-побутових потреб здобувачів освіти, НПП та співробітників. Обсяг та якість ресурсів в повній мірі відповідають змісту та цілям ОП. Для підвищення ефективності практичної підготовки студентів та забезпечення навичок проведення досліджень стану об'єктів навколишнього середовища, опанування технологій захисту довкілля рекомендується продовжити роботу зі створення профільних екологічних лабораторій на базі випускової кафедри, а також придбання професійного програмного забезпечення для вирішення професійних екологічних задач.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час онлайн зустрічей зі здобувачами освіти та НПП було встановлено, що МДУ забезпечує безкоштовним доступом до інформаційних ресурсів та інфраструктури, які необхідні для навчання, викладання та проведення наукової діяльності в межах ОП. ЕГ під час дистанційних зустрічей встановила, що НПП та здобувачі вищої освіти мають вільний та безкоштовний доступ до мережі Wi-Fi, методичного забезпечення за QR-кодом, наукометричних баз даних Scopus, WoS, електронної бібліотеки та інших фондів. Під час онлайн візиту до бібліотеки було встановлено, що оновлення бібліотечного фонду науковими та навчально-методичними матеріалами відбувається регулярно. В достатній мірі забезпечені фонди університету та випускової кафедри фаховою навчально-методичною літературою та сучасними періодичними виданнями. Під час спілкування з зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами ЕГ встановили, що студенти та НПП мають можливість користуватися лабораторним обладнанням, використовувати потенціал організацій та установ, з якими укладено відповідні договори про співробітництво. Також для виявлення потреб та інтересів освітнього середовища здобувачів та НПП в МДУ функціонують «Скриньки Довіри», які розміщені у навчальних корпусах. Студентське самоврядування разом з адміністрацією ЗВО активно приймає участь у вирішенні питань, які пов'язані з інфраструктурою та інформаційними ресурсами. Усі необхідні для навчання, викладання та наукової діяльності умови в межах ОП ЗВО забезпечує безоплатно.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Освітнє середовище МДУ дозволяє задовольнити потреби та інтереси здобувачів даної ОП та є безпечним для їх життя та здоров'я. Безпечність освітнього середовища для учасників освітнього процесу описано у нормативних документах закладу «Стратегічний план розвитку МДУ на 2021-2025 роки» (http://mdu.in.ua/index/msu_2012/0-77), «Правила внутрішнього розпорядку МДУ» (<http://surl.li/mpfo>) тощо. Під час онлайн візиту ЕГ було продемонстровано пожежну сигналізацію, вогнегасники, гідранти, плани евакуацій тощо. Було підтверджено, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти та НПП в навчальних аудиторіях, лабораторіях, бібліотеці, гуртожитку, спортивній залі та на всій території Університету. В структурних підрозділах МДУ є відповідальні особи за техніку безпеки та охорону праці. Для здобувачів та НПП регулярно проводиться інструктаж щодо дотримання правил техніки безпеки в лабораторіях та під час виїзних практик. В умовах карантину на всій території Університету проводяться заходи щодо припинення розповсюдження COVID 19. Є медичний пункт для надання первинної медичної допомоги. Працює штатний психолог, який здійснює безкоштовні консультації та психологічну підтримку здобувачів, графік та напрями роботи розташовані на сайті ЗВО (<http://surl.li/mplw>). Під час онлайн візиту встановлено, що гуртожиток оснащено всім необхідним для комфортного проживання здобувачів. Навчальні корпуси та гуртожиток обладнані пандусами та ліфтами для зручного користування здобувачів з особливими потребами. На ОП проводиться опитування здобувачів освіти щодо їх потреб та інтересів (<http://surl.li/svsk>), але результати опитування та заходи, які впроваджуються за цими результатами на сайті випускової кафедри відсутні. Під час зустрічі здобувачі та представники студентського самоврядування підтвердили, що в цілому задоволені умовами та освітнім середовищем.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Результати онлайн зустрічей з фокус-групами, детальне вивчення нормативних документів підтвердили, що МДУ на достатньому рівні забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну, соціальну та психологічну підтримку здобувачів за даною ОП. Консультативну підтримку здобувачів вищої освіти здійснюють куратори груп, працівники деканату, гарант ОП, викладачі начальних дисциплін та органи студентського самоврядування, а також

штатний психолог. Підтримка зворотного зв'язку зі здобувачами здійснюється через систему Moodle, електронною поштою, Classroom, Telegram-канал, Viber тощо. Комунікацію з академічними групами деканат здійснює через куратора та старост, також вся необхідна інформація висвітлюється на сайті МДУ. Інформаційна підтримка здобувачів щодо користування Навчальним порталом, робочими програмами, методичним забезпеченням дисциплін надається навчальною лабораторією з розвитку дистанційних технологій та автоматизованих систем управління. В МДУ забезпечені належні умови доступу до інформаційних ресурсів та інфраструктури Університету. Соціальну підтримку здійснює інспектор з соціальної роботи, який допомагає здобувачам у вирішенні організаційних питань (соціальні стипендії, матеріальна допомога, поселення у гуртожиток) та практичний психолог. В Університеті функціонує Юридична клініка МДУ (<http://surl.li/rpdi>), що надає безкоштовну юридичну допомогу здобувачам та НПП. Студентське самоврядування здійснює консультативну підтримку здобувачів освіти з юридичних, соціальних та побутових питань. Позитивним є створення коворкінг-простору та комфортні умови проживання у гуртожитку (по 2-3 особи у кімнаті, душові з бойлерами, тренувальна зала тощо). Здобувачі мають доступ до міжнародних програм з академічної мобільності, грантів, освітніх та наукових проєктів, проте під час зустрічей з'ясовано, що випусковій кафедрі необхідно оптимізувати інформаційну підтримку здобувачів з питань програм академічної мобільності. Для покращення якості освіти та освітньої діяльності Центром забезпечення якості вищої освіти запроваджено проведення моніторингу та анкетувань здобувачів освіти щодо задоволеності організацією освітнього процесу в умовах карантину в МДУ (<http://surl.li/rpdm>). В цілому здобувачі даної ОП задоволені діяльністю МДУ, що підтверджено у процесі спілкування з ЕГ та за результатами огляду матеріально-технічної бази. В результаті аналізу звіту про СО та спілкування з учасниками освітнього процесу встановлено, що рівень задоволеності здобувачів освіти організаційною підтримкою становить 37%, інформаційною – 43%, консультативною – 34% та соціальною – 36% відповідно. В зв'язку з цим, ЕГ рекомендує провести окремі опитування за кожним видом підтримки та визначити шляхи покращення організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів освіти.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Як стало відомо ЕГ під час спілкування з керівництвом Університету та гарантом ОП в МДУ проводяться роботи зі створення відповідних можливостей для реалізації прав на освіту для осіб з особливими освітніми потребами. Всі навчальні корпуси та гуртожиток обладнано пандусами та ліфтами для зручності осіб з особливими потребами. На території ЗВО розташована автостоянка для осіб з інвалідністю. Для осіб з особливими потребами формується зручний розклад з аудиторним фондом розташованим на 1 поверсі навчальних корпусів. Організовано роботу соціальної, психологічної та юридичної підтримки. Профком надає фінансову підтримку особам з особливими потребами. На сайті Університету представлено план-графік реконструкції та проведення ремонту навчальних корпусів МДУ, інформацію щодо доступності навчальних приміщень для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення на 2018-2020 р, (http://mdu.in.ua/index/osoblivi_potrebi/o-296), графік виконання якого на момент проведення експертизи не відповідав заявленим термінам. На період акредитації особи з особливими потребами на даній ОП не навчаються. Для навчання осіб з особливими потребами складені передумови. Обмежень щодо вступу на ОП, що акредитується, немає.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Політику та процедури вирішення конфліктних ситуацій визначають ряд документів ЗВО: «Етичний кодекс МДУ» (<http://surl.li/mpds>), «Положення про відділ з питань запобігання та виявлення корупції» (<http://surl.li/sxjz>); «Антикорупційна програма МДУ на 2021 рік» (<http://surl.li/rpdr>), яка визначає засади відомчої політики щодо виявлення, протидії та запобігання корупції в МДУ. У цих документах зазначено, що освітня діяльність Університету базується на принципах дотримання моральних цінностей, справедливості, рівності прав і можливостей, толерантності, відповідальності, інклюзивності, відкритості, прозорості та недискримінації. На веб-сайті МДУ є сторінка «Антикорупційні заходи», на якій представлено нормативну базу з антикорупційної діяльності і вирішенню конфліктних ситуацій. Також на сайті є адреса електронної пошти та активне посилання за яким можна повідомити про факти корупції (<http://mdu.in.ua/index/providomiti/o-174>). В Університеті є відділ з питань запобігання та виявлення корупції, який здійснює розроблення, організацію та контроль заходів для запобігання корупції, оцінку можливих корупційних ризиків. Під час огляду МТБ було встановлено, що в Університеті є «Скриньки Довіри», в яких студенти можуть залишати свої скарги та пропозиції. При виникненні будь-якої конфліктної ситуації здобувач може звернутися з заявою до куратора, гаранта ОП, завідувача кафедри, декана. На факультеті працює Комісія з вирішення конфліктних ситуацій. Під час онлайн зустрічей зі здобувачами та представниками студентського самоврядування було з'ясовано, що куратор та психолог ознайомлює здобувачів стосовно процедур вирішення конфліктних ситуацій, хабарництва, дискримінації, корупції, сексуального домагання тощо. На думку ЕГ, нормативна база потребує оптимізації у частині розробки документів, що регламентують процедури вирішення конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями, гендерним насильством, булінгом. В ході зустрічей із фокус-групами на даній ОП ЕГ не виявила фактів виникнення будь-яких конфліктних ситуацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інфраструктура, обладнання тощо) гарантують досягнення визначених цілей та результатів навчання. Забезпечено безкоштовний доступ до інформаційних ресурсів, до мережі WI-FI, методичного забезпечення за QR-кодом, наукометричних баз даних Scopus, WoS, електронної бібліотеки. Інфраструктура та освітнє середовище для здобувачів ОП є безпечним для життя та здоров'я та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. Університет забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти. Для протидії корупції та запобігання виникнення конфліктних ситуацій в МДУ реалізується низка заходів профілактичного характеру.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Рекомендується: продовжити практику щодо покращення матеріально-технічного забезпечення лабораторій випускової кафедри; оновлення професійного програмного забезпечення для вирішення професійних екологічних задач; продовжити роботи зі створення технічних та нормативно-методичних умов для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами; розробити нормативні документи або удосконалити існуючі, які регулюють питання вирішення конфліктних ситуацій, що пов'язані із сексуальними домаганнями, гендерним насильством, булінгом тощо.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Зважаючи на наведені сильні сторони та позитивні практики ОП має потужну матеріально-технічну базу, достатнє забезпечення освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів, політику вирішення конфліктних ситуацій та процедури антикорупційної діяльності, що в цілому має достатні та сприятливі умови для досягнення цілей, завдань, програмних результатів навчання, експертна група констатує відповідність ОП та діяльності за критерієм 7 з оцінкою B.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Політика щодо процедури розроблення, розгляду, затвердження та перегляду ОП зафіксовані у «Положенні про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті» (<http://surl.li/mmle>), переліку критеріїв для перегляду ОП (<http://surl.li/rkcv>), а також «Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості в Маріупольському державному університеті» (<http://surl.li/mmzi>). До періодичного перегляду та оновлення змісту ОП долучаються викладачі кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, здобувачі вищої освіти, роботодавці та випускники (представники департаменту з питань екології, енергоменеджменту, охорони праці та цивільної безпеки Маріупольської міської ради; Управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства в Донецькій області; служби охорони праці, пожежної безпеки та захисту навколишнього середовища дочірнього підприємства «ІллічАгро Донбас» ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча», Українського степового заповіднику НАН України). Під час перегляду ОП аналізувалися структура та зміст ОП, забезпеченість освітнього процесу ресурсами та якість навчання і викладання на ОП (стор. 60-62 звіту про моніторинг освітніх програм 2019-2020 н.р. <http://surl.li/rhju>). За дотримання і виконання цих процедур в МДУ відповідають: група забезпечення; гарант ОП; кафедра; здобувачі вищої освіти; випускники; роботодавці; факультет; навчальний відділ; соціологічна лабораторія МДУ; Проректор з НПП; Науково-методична рада МДУ; Студентське самоврядування та Вчена рада МДУ. Під час інтерв'ювання здобувачів освіти, НПП і роботодавців ЕГ отримала інформацію про те, що пропозиції та рекомендації здобувачів розглядаються і враховуються в ОП. Критерії, за якими відбувається перегляд освітніх програм, формулюються як результат анкетування НПП, студентів, випускників і роботодавців, а також з урахуванням прогнозування розвитку галузі та потреб суспільства. Проекти освітніх програм зі змінами оприлюднюються на офіційному сайті Університету для громадського обговорення, після чого проходять доопрацювання з урахуванням отриманих пропозицій, зауважень та рекомендацій. Під час роботи ЕГ було

з'ясовано, що ОП 2019 року останнім часом не переглядалася та не оновлювалася, хоча під час інтерв'ювання здобувачів, роботодавців, адміністративного персоналу та НПП було з'ясовано, що вони систематично надають відгуки та пропозиції стосовно покращення ОП. Для ефективного врахування інформації щодо пропозицій та зауважень, що надходять на ОП, рекомендується запровадити практику їх систематизації та подальшого інформування стейкхолдерів про результати врахування наданих ними зауважень та пропозицій у ОП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час спілкування із здобувачами вищої освіти з'ясований та підтверджений факт їх залучення до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості, що вказані у відомостях про самооцінювання. Студенти мають можливість надавати пропозиції та зауваження щодо змісту програм навчальних дисциплін та змісту ОП в усній чи письмовій формі гаранту ОП або завідувачу кафедри. Викладачі та студенти підтвердили врахування результатів анкетувань при застосуванні методів навчання та викладання шляхом розширення та доповнення переліку вибіркових дисциплін, зміни обсягу певних тем, вибору місць проходження практик, а також тематик курсових та кваліфікаційних робіт. У ході інтерв'ю здобувачі освіти та представники Студентського самоврядування підтвердили факт проведення анкетувань, а також їх залучення до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості шляхом участі в засіданнях кафедри, нарадах робочих груп, участі в опитуваннях щодо змісту і структури ОП, актуальності і змісту освітніх компонентів тощо. Студентське самоврядування факультету та Університету бере активну участь у роботі Науково-методичної комісії і Вченої ради університету/факультету, у т.ч. при розгляді і затвердженні змін до освітніх програм. Таким чином здобувачі вищої освіти безпосередньо залучені до процесу перегляду ОП та процедур забезпечення її якості.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Результати зустрічей з представниками роботодавців підтвердили, що вони та Університет дійсно є партнерами у системі забезпечення якості ОП. Роботодавці залучені до формування та перегляду ОП, що підтверджується договорами та угодами про співпрацю. ЄГ надані для ознайомлення відповідні договори про співпрацю між МДУ та відповідними організаціями та науковими установами. Представники роботодавців відзначали, що ОП є єдиною у м. Маріуполь програмою екологічного спрямування, і тому в ній враховано можливі сфери застосування екологічних знань в прикладних дослідженнях. Також здобувачі-іноземці даної ОП матимуть можливість працевлаштування на підприємствах, які орієнтовані на вирішення конкретних практичних завдань. Такі студенти в майбутньому будуть більш затребувані на ринку праці, адже підприємства також працюють із закордонними компаніями або ж на ресурсах, які реалізуються іноземними мовами. Всі роботодавці зазначили, що безпосередньо в тій чи іншій мірі беруть участь у оновленні та перегляді ОП, надаючи свої зовнішні рецензії (особливо після проходження практик студентами ОП, а також під час стажування викладачів на базі їх установ). Наведена інформація підтверджена під час спілкування з роботодавцями, а також аналізу протоколів засідань випускової кафедри, Науково-методичної комісії факультету, Вченої ради факультету. Роботодавці підтвердили, що вони залучаються до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості через організацію таких заходів, як: ярмарок професій, залучення до анкетування, конференції. Також на запит Університету вони надають рецензії та пропозиції щодо покращення ОП. Співпраця з роботодавцями має постійний і довготривалий характер. На думку роботодавців, запропонована ОП забезпечує сучасну та якісну підготовку екологів. Проте зазначено, що існує необхідність підвищення якості практичної підготовки фахівців, рівня володіння екологічним та природоохоронним законодавством, а також іноземними мовами. В подальшому рекомендується розширити залучення професіоналів-практиків та екологів, які працюють на промислових підприємствах, а також у сфері екологічного контролю та природоохоронного законодавства.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

У МДУ згідно з «Положенням про навчальну лабораторію з організації практик та працевлаштування випускників МДУ» (<http://surl.li/gqkq>) здійснюється моніторинг працевлаштування випускників шляхом аналізу інформації, наданої випусковими кафедрами. Після цього формується щорічний загальний звіт щодо працевлаштування випускників МДУ, який обговорюється на засіданнях відповідних кафедр, Вчених рад факультетів та Університету. Цінними є пропозиції працевлаштованих випускників щодо покращення якості ОП та практичної підготовки екологів. Інформація про кар'єрний шлях випускників отримується із соціальних мереж, а також на зустрічах випускників. Керівники баз практики, які є потенційними роботодавцями, запрошуються на підсумкові конференції по завершенні практик, де висловлюють відгуки про підготовку здобувачів, зауваження і пропозиції щодо покращення ОП. Так випускники: Хотлубей О.М., Васильченко Д.В. після проходження практики були працевлаштовані в Маріупольську гідрометеорологічну обсерваторію; Ткаченко С.О. був працевлаштований на Маріупольське комунальне підприємство зеленого будівництва. Університет у цілому має вагомий досвід зворотного зв'язку з випускниками з метою підтримки та допомоги у працевлаштуванні

(<http://mdu.in.ua/index/pracevlashtuvannja/0-115>). Рекомендується продовжити практику залучення випускників до процедури покращення якості екологічної освіти в Університеті, проведення профорієнтаційних зустрічей з абітурієнтами, а також студентами, задля підвищення рівня їх мотивації та визначення перспектив подальшого працевлаштування.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

З метою забезпечення якості підготовки фахівців в МДУ розроблено порядок норм та правил до способів і процедур проведення моніторингу, перегляду, періодичного оновлення, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ («Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Маріупольському державному університеті» (<http://surl.li/mmzi>)). Процедури щодо забезпечення якості реалізації, контролю та моніторингу внутрішніх показників освітньої діяльності за ОП здійснюються на відповідних рівнях системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, а саме: здобувацький, викладацький, кафедральний, факультетський та університетський. Моніторинг освітніх програм проводиться на таких рівнях: 1. Кафедра – Науково-методична комісія факультету – Навчальний відділ – Науково-методична рада МДУ; 2. Здобувач вищої освіти – академічна група – курс – спеціальність – факультет; 3. Навчальна дисципліна – цикл підготовки – навчальний план. За результатами моніторингу групою забезпечення складається аналітичний звіт, який подається до навчальної лабораторії із забезпечення якості освіти і заслуховується на засіданні Науково-методичної ради МДУ. Результати проведеного моніторингу заслуховуються на засіданнях науково-методичних комісій факультетів, Науково-методичної ради Університету, Студентського самоврядування. В результаті проведених онлайн зустрічей з учасниками освітнього процесу та зовнішніми стейкхолдерами встановлено, що ОП орієнтована на формування індивідуальних траєкторій навчання та забезпечує реалізацію студентоцентрованого навчання. Прикладом оперативного реагування на надані під час акредитаційної експертизи рекомендації та з метою підвищення якості освіти в Університеті розроблено та затверджено Вченою радою наступні нормативні документи: «Положення про гарант освітньої програми (освітньо-професійної, освітньо-наукової) в Маріупольському державному університеті», «Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в Маріупольському державному університеті», «Положення щодо політики розвитку soft skills в Маріупольському державному університеті» та ін. Рекомендується продовжити практику: залучення роботодавців та їх матеріально-технічні й інформаційні ресурси для підвищення якості реалізації ОП; оперативного реагування на виявлені недоліки та розробку відповідних коригувальних заходів; активізувати реалізацію національних і міжнародних наукових та освітніх проєктів.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти відсутні, оскільки акредитація первинна. Під час вивчення матеріалів справи та проведення фокус-груп з'ясовано, що Університет та кафедра усувають недоліки, які були виявлені під час попередніх експертиз в Університеті, а саме забезпечення розроблення Положень, що регламентують навчальний процес та визнання результатів отриманих за межами даного ЗВО. Під час роботи ЕГ пересвідчилася, що гарант ОП, НПП та керівництво відповідних структурних підрозділів планують врахувати висловлені рекомендації під час чергового оновлення ОП.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Особливості функціонування системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у МДУ регламентує внутрішній документ «Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у МДУ» (<http://surl.li/rjuk>), що затверджений Вченою радою 22.10.2014 р. протоколом №2. Визначено, що вся діяльність Університету орієнтується на вимоги внутрішнього та зовнішнього ринків праці щодо випускників, які мають відповідну професійну компетентність, ціннісну орієнтацію та соціальну спрямованість. З метою реалізації даного принципу в МДУ розподілено відповідальність між різними управлінськими рівнями (МДУ, факультет, кафедра, органи самоуправління) за виявлення їхніх вимог та потреб; визначено шляхи встановлення зворотного зв'язку з замовниками; передбачено дії у випадку їх незадоволеності. При цьому, в академічній спільноті Університету сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності. Це підтверджується відкритим звітуванням всіх учасників освітнього процесу (студенти, викладачі, роботодавці, адміністрація) щодо власних академічних та наукових досягнень, прозорим розподілом ресурсів між учасниками системи вищої освіти згідно з результатами оцінювання їх досягнень за критеріями. Учасники освітнього процесу продемонстрували потужну академічну спільноту з високим рівнем академічної культури – вмінням обмірковано та зріло розпоряджатися власною свободою дій в академічному світі, сучасним розумінням поняття якості освіти та власної ролі в процесах її забезпечення. Академічний та адміністративний персонал, роботодавці, здобувачі вищої освіти й органи Студентського самоврядування підтвердили свою участь у формуванні заходів щодо удосконалення якості освіти за даною ОП. Університет сприяє популяризації серед НПП і здобувачів напрямів забезпечення якості освіти, наукових досліджень, у тому числі з залученням громадськості. Механізм такої участі на даній ОП реалізується

через опитування, співбесіди, рецензування. Спілкування зі стейкхолдерами показало, що члени академічної спільноти (студенти, НПП, адміністрація, допоміжний персонал) сприймають політику та процедури забезпечення якості, готові долучитися до удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості. ЕГ рекомендує продовжити практики проведення тренінгів, семінарів, круглих столів для учасників освітнього процесу з роз'яснення основних принципів академічної доброчесності, а також особливостей функціонування в Університеті системи управління якістю вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

МДУ дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП. В академічній спільноті ЗВО сформовано культуру якості, що сприяє розвитку ОП та освітньої діяльності за цією програмою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Рекомендуємо: більше уваги приділяти отриманню «зворотного» зв'язку від здобувачів освіти та роботодавців щодо змісту ОП; залучати професіоналів практиків до процедур забезпечення якості ОП; здійснювати періодичний перегляд ОП з урахуванням потреб і запитів стейкхолдерів, а також змін в природоохоронному законодавстві; залучати іноземних здобувачів до активного студентського життя, зокрема Студентського самоврядування, а також посилити комунікативний зв'язок з ними під час дистанційного навчання; продовжити практику проведення заходів з розкриття особливостей функціонування в Університеті системи управління якістю вищої освіти.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Зважаючи на сильні та слабкі сторони у контексті Критерію 8 та активну позицію Університету та стейкхолдерів щодо подальшої співпраці у напрямку вдосконалення ОП, експертна група зробила висновок, що оцінка за даним критерієм відповідає рівню В.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу, є чіткими, прозорими та доступними на сайті МДУ у вигляді відповідних нормативно-правових актів, положень тощо. Це, зокрема: Статут МДУ (<http://surl.li/mpfs>), Стратегічний план розвитку МДУ на 2021-2025 рр. (<http://surl.li/rjya>), Правила внутрішнього розпорядку МДУ (<http://surl.li/mpfo>), Колективний договір між адміністрацією та трудовим колективом Маріупольського державного університету на 2020-2021 роки (<http://surl.li/rjyj>), Положення про організацію освітнього процесу в МДУ (<http://surl.li/rhno>), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Маріупольському державному університеті (<http://surl.li/mmzi>), Етичний кодекс (<http://surl.li/mpds>), Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ (<http://surl.li/rjik>), Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ (<http://surl.li/mmle>), Положення про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни МДУ (<http://surl.li/ritd>), Положення про порядок підвищення кваліфікації працівників закладів освіти, підприємств, установ, організацій на базі МДУ (<http://surl.li/rmhk>), Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у Маріупольському державному університеті (<http://surl.li/rhoc>), Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти МДУ (<http://surl.li/rjik>), Положення про кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти в МДУ (<http://surl.li/roje>) та ін. Всі документи оприлюднені на сайті Університету. Здобувачі одразу після зарахування на перший курс інформуються про доступ до нормативної бази Університету. Під час онлайн експертизи було підтверджено, що усі учасники освітнього процесу ознайомлені з даними документами, знають свої права та обов'язки і розуміють, де можуть знайти потрібну інформацію у разі необхідності. Для забезпечення відкритого обговорення з усіма зацікавленими сторонами рекомендується забезпечувати

своєчасне оприлюднення проєкту оновленої освітньої програми. Рекомендується забезпечити своєчасне оновлення документів, контроль чинності нормативно-правових документів, а також коректність посилань на них.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проєкт з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Під час проведення експертизи встановлено, що на даний момент в Університеті реалізуються ОП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» за 2016 рік (<http://surl.li/rmgy>), за 2018 рік (<http://surl.li/rmhb>) та за 2019 рік (<http://surl.li/rmhf>). Слід відмітити, що під час спілкування ЕГ з учасниками освітнього процесу (студентами, роботодавцями, випускниками) встановлено, що вони систематично надавали рекомендації стосовно напрямків покращення, як окремих освітніх компонентів, так і ОП в цілому. Також відбулись значні зміни в природоохоронному законодавстві, а також розширено коло загальних компетентностей еколога (процедура оцінки впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка тощо). Гарант ОП проінформував, що проєкт змін до ОП буде розроблено після проходження акредитації з метою врахування всіх зауважень та пропозицій. ЕГ рекомендує з метою долучення широкого кола стейкхолдерів до процедури покращення ОП узагальнити зауваження та пропозиції, що надходили від внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Під час зустрічі зі стейкхолдерами було виявлено, що вони обізнані про зміст, цілі та задачі, що притаманні окремим освітнім компонентам ОП. ОП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» за 2019 рік (<http://surl.li/rmhf>) містить достатній обсяг інформації, необхідний для інформування стейкхолдерів щодо мети, цілей ОП, її загальну характеристику, перелік компетентностей випускника, програмні результати навчання, форми атестації здобувачів вищої освіти, структурно-логічну схему ОП. Також у відкритому доступі є робочі програми нормативних навчальних дисциплін (<http://surl.li/rrosp>) та презентації усіх вибіркового навчальних дисциплін (<http://surl.li/rrey>). Обсяг інформації щодо ОП, висвітлений на сайті ЗВО, є достатнім для інформування зацікавлених сторін та суспільства, оприлюднена інформація є точною та достовірною. З метою забезпечення можливості потенційних вступників зробити виважений вибір щодо вступу на програму, а роботодавців – щодо цілей та змісту підготовки здобувачів за цією програмою, рекомендуємо активніше залучати роботодавців до перегляду ОП і своєчасно оприлюднювати як саму програму, навчальні плани, так і описи та робочі програми усіх освітніх компонентів, включених до неї.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

У ЗВО визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Вони є доступними, їх послідовно дотримуються під час реалізації ОП. Прозорість і публічність діяльності ЗВО є достатньою для формування необхідного рівня довіри всіх стейкхолдерів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Відсутнє публічне розміщення інформації щодо наданих пропозицій з удосконалення ОП від роботодавців, випускників та здобувачів освіти. Рекомендується продовжити практику своєчасного оприлюднення й оновлення інформації на офіційному сайті Університету та факультету; розробити механізм зворотного зв'язку для отримання пропозицій та зауважень щодо ОП від стейкхолдерів.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на наведені сильні та слабкі сторони, а також позитивні практики, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В за критерієм 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Експертній комісії був наданий доступ до всіх необхідних матеріалів. Були створені належні умови роботи для експертної групи. Експертиза відбувалася у відповідності з програмою роботи експертної групи. Перевірка відомостей, що були подані у звіті про самооцінювання, підтвердила їх достовірність.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Павличенко Артем Володимирович

Члени експертної групи

Шевчук Наталія Анатоліївна

Мандебура Анастасія Юріївна